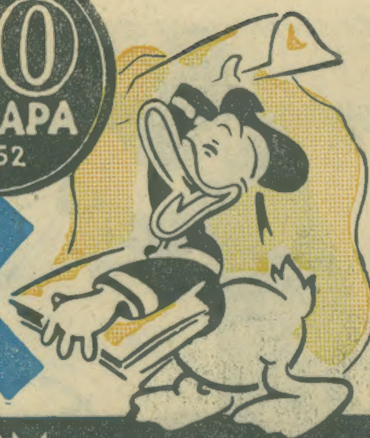
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20 ДИНАРА 1952

Година XXII — Број 464
Субота, 19 новембар 1960.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

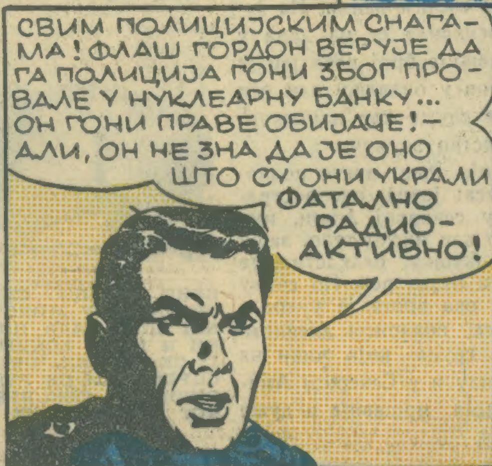

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ

T.S/60

ЕСКИМИ УВЕЖБАВАЈУ ПСЕ ПОЈЕДИНАЧНО, ЈЕР ТАКО УЧЕ БРЖЕ И ЛАКШЕ. НА СЛИЦИ СЕ ВИДИ КАКО ЈЕДАН „ХУСКИ“ ПРЕСКАЧЕ ВОДУ ПРИЛИКОМ ОБУКЕ

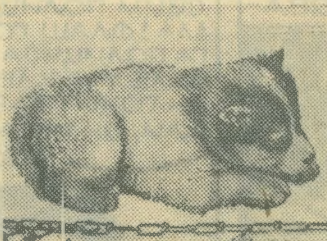
ТЕШКА СУДБИНА полярних паса

ПОЛАРНИ ПСИ СУ ВЕЛИКИ ШЕРЕТИ. ЗА ВРЕМЕ КРАТКОГ И ТОПЛОГ ПЕРИОДА, КАД СЕ СНЕГ ОТОПИ И У ТУНДРИ ПОЈАВИ РЕТКА ТРАВА, ОНИ ПОСТАЈУ НОСАЧИ. АЛИ КАКО ИМ СЕ ТАЈ ПОСАО НИМАЛО НЕ ДОПАДА ПОКУШАВАЈУ НА РАЗНЕ НАЧИНЕ ДА ГА ИЗБЕГНУ. ЧИМ ВИДЕ ДА ГОСПОДАР ПРИЛАЗИ СА ТОВАРОМ ПОЧИЊУ ДА ШЕПАЈУ КАО ДА ИХ ВОЛИ НОГА, ИЛИ СЕ НАПРАВЕ КАО ДА СУ ПАРАЛИЗОВАНИ. ТИ ТРИКОВИ ИМ НЕ УСПЕВАЈУ, ЈЕР ГОСПОДАР ИХ НАТОВАРИ БЕЗ ОБЗИРА НА ТО И ПСИ ПОСЛЕ КРЕЋУ ПОТПУНО ЗДРАВИ

Поларни пси су од памтивека били пратиоци становника који живе на северу. Међутим, нигде се са тим добрим пријатељима не поступа тако рђаво као што становници Гренланда поступају са својим псима. На југу Гренланда се из дана у дан смањује број паса јер је тамо лов у опадању али пси и даље служе као најважније средство за вучу.

Постоје две врсте поларних паса: једна, распрострањена у северној Азији, има снажно али ниско тело, зашиљену њушку, белкастожуто крзно и бујан реп. По свему судећи ова врста је у сродству са поларном лисицом. Друга група која живи на Гренланду и у Северној Америци има мршавије и дуже тело, краћу главу и усправне уши. Ова врста је вероватно у сродству са поларним вуком. На Аљасци и у северној Канади често се за поларне псе мисли да су вуци. Женка средином јануара при температури од минус 40 Целзијусових степени окоти 6—10 младих.

ПРВИ МЕСЕЦИ СУ ЈЕДИНО ПРИЈАТНИ У ЖИВОТУ ПОЛАРНОГ ПСА. ТАДА НИСУ ВЕЗАНИ И МАЛЕ ЕСКИМКЕ ИГРАЈУ СЕ С ЊИМА. ЧИМ ОДРАСТУ СПРЕМА ИМ СЕ УЗИЦА КОЈУ ВИШЕ, ЗА СВЕ ВРЕМЕ ТЕШКОГ ЖИВОТА, НЕ СКИДАЈУ

Ескими хране своје псе нередовно и врло оскудно, да би их још као младе навикли на глад и жеђ. Није чудо онда што пси, са којима се овако поступа, не воле много своје господаре. Кад сувише изгладне, Ескими им везују њушке да не би јели крзна натоварена на санке или кожне кајшеве којима су упрегнути. Приликом тешких снежних олуја дешава се да буду затрпани, те их после морају господари ископавати испод дебелог покривача.

Највећу заштиту ових паса чини њихова густа длака кроз коју не може да продре ни хладноћа од минус 60 степени. После сваке вожње Ескими прегледају псе да виде нису ли задобили какву рану. Ако је пас има а не може да је дохвати језиком да би је олизао и тако лечио, дешава се да добије гангрену и угине, јер га господар уопште не лечи.

Највише се траже бели поларни пси. Они најмање пате кад настану гренландске „врућине“ јер немају тако дугачку длаку. Постоје и неке врсте које чак и међу прстима на ногама имају длаке. Али то им отежава ходање по снегу због чега нису погодни за вучу.

ШКОТСКИ ХУМОР

Неколико мањих острва северозападно од шкотске обале остаје у току целе зиме потпуно одсечено од копна. Неки амерички грађанин кад се случајно обрео на једном од тих острва запитао је становнике како могу толико дуго да остану без новости из света. Један од њих му је одговорио:

— Ах! Ако ставимо руку на срце, ни „они“ не добијају за то време богзна шта од нас.

Волтер и његов собар

Волтеров собар није био писмен и зато једног дана замоли великог писца да напише у његово име једно писмо. Собар је диктирао, Волтер је помало мењао ред речи и на крају запита свога слугу:

— Је ли то све што си желео да кажеш?

— Јесте — одговори овај. — Само бих вас још молио да додате, нека ме извини због необичног стила овог писма, али писао га је други у моје име.

Најгушће насељено острво на свету

Становници италијанског острва Проћида тврде да је оно најгушће насељено острво на свету. Оно се налази између острва Искије и италијанског копна. На његовој површини од 34 квадратна километра живи 10.251 становник. Број становника је некад био још већи и пре 40 година износио је 12.000. Али, 1922. године са острва се одједном одселило 2.000 људи за Америку. Риболов је готово једино занимање острвљана.

Проћида је као пресечена напола једним јединим друмом, а читав возни парк острва састоји се од једног јединог аутобуса и два-три приватна аутомобила. Они који аутобусом не могу да стигну тамо где желе путују на — мазгама.

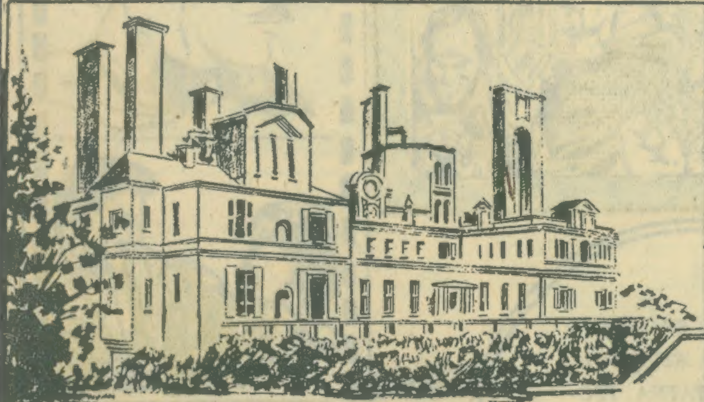

ПСИ СЕ У САНКЕ УПРЕЖУ У ОБЛИКУ ЛЕПЕЗЕ. СВАКИ ПАС ИМА СВОЈУ УЗИЦУ. ВОЂА ЕКИПЕ ЈЕ УВЕК ЖЕНКА, КОЈА ПРЕМА ЕНГЛЕСКОМ „БОС“ (ГОСПОДАР) НОСИ НАЗИВ „БАС“. УОБИЧАЈЕНА ТЕЖИНА САОНИЦА ЗАЈЕДНО СА ТОВАРОМ И ВОЗАЧЕМ ИЗНОСИ 400, А САМО У ИЗУЗЕТНИМ СЛУЧАЈЕВИМА ОВАЈ ТЕРЕТ ДОСТИЖЕ И 900 КИЛОГРАМА

Недељу дана ЗА ЈЕДНУ СУПУ

Традиционални годишњи банкет председника општине града Лондона не може се замислити без супе од корњаче. Већ више од три стотине година супу за тај банкет припрема иста фирма према истом рецепту. Приппемање траје читаву седмицу. Месо од кокоши и разно поврће кува се један до два дана, а онда се додаје месо од три корњаче-женке — неких 50 килограма. Гурмани тврде да су женке меснатије и да им је месо укусније. Али, месо се не стрпа у лонац одједном, већ се сваки део, почев од главе па до репа, ставља у одређено време. У супу долази најзад и оклоп, само не цео, већ иситњен на комадиће.

Чи:ава та каша кува се затим пет дана на тихој ватри у три бакарна котла од по 200 литара. Готова супа је бистра, златаста течност која је дугим кувањем сведена на половину првобитне запремине. Брадати гости лондонског лорд-мера често се на банкету нађу у неприлици јер је супа од корњаче лепљива и кад се њоме брада слепи нема друге помоћи сем топле воде и сапуна.

За најбоље ловце на корњаче на свету сматрају се домороци Аустралије. У својим кануима они крстаре по плићаку док корњача не изрони на површину да би удахнула ваздух. На основу правца у коме корњача држи главу, ловци тачно могу да израчунају на коме ће месту она следећи пут изронити. Њихов кану бешумно се приближава тој тачци док корњача, и не слутећи опасност, тражи по морском дну своју омиљену храну: црне морске анемоне.

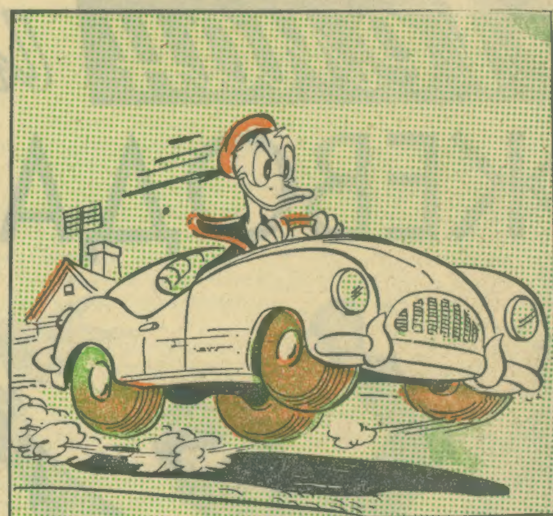
Кад корњача поново помоли главу из воде њена судбина је запечаћена. Као оружје за лов домороци употребљавају копље од лаког дрвета дугачко око пет метара. На једном крају копља причвршћено је дугачко уже док се на другом налази кука од дрвета или метала. По правилу у једном кануу налазе се два ловца. Чим се корњача појави, ловац који је на кљуну, скаче у воду и истовремено свом снагом баца своје копље, док његов друг весла даље.

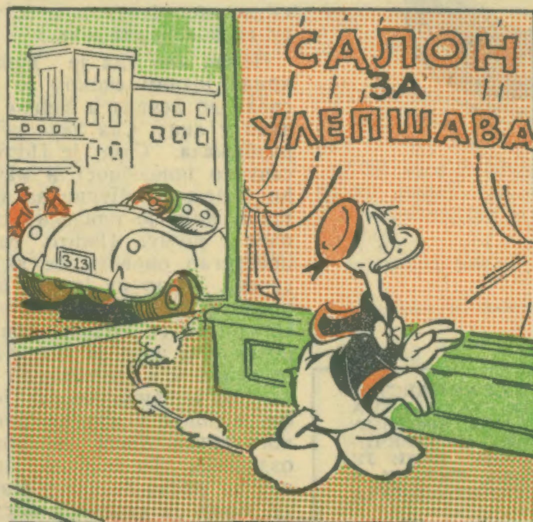
Ретко се догађа да ловац промаши свој плен. Кад копље погоди циљ, ловац се пење у чамац и притеже уже. Једно извесно време корњача вуче за собом чамац и то је најопаснији део лова. Потребно је много вештине и окретности да се лаки чамац сачува од превртања. Али, корњача мора убрзо поново да изрони да би удахнула ваздух и тада је сустиже други харпун. Она више нема снаге и ловци је довршавају ударцем весла по глави. Читава операција ретко траје дуже од пет минута.

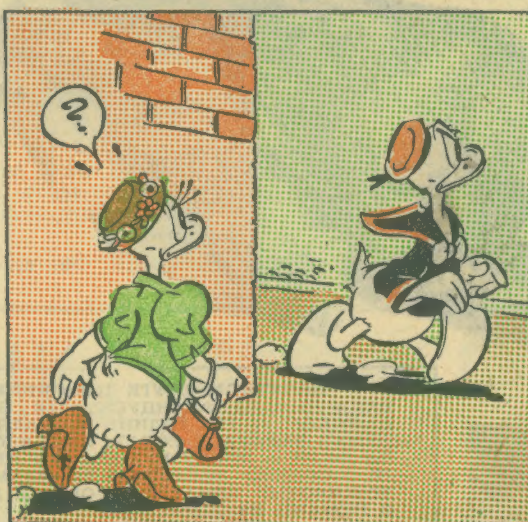
Лов на корњаче прави је празник за домороце јер они једу супу од корњаче исто тако радо као и гости лондонског председника општине. Кад се ловци после успелог лова враћају они још из далека дувањем у нарочиту грубу од шкоља објављују с: повратак и тада им читаво село хрли у сусрет.

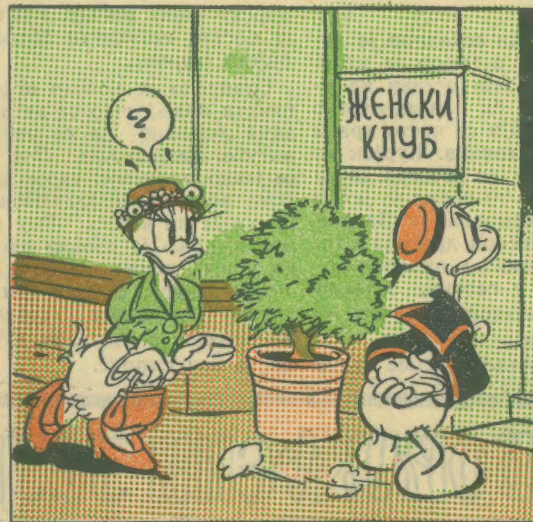

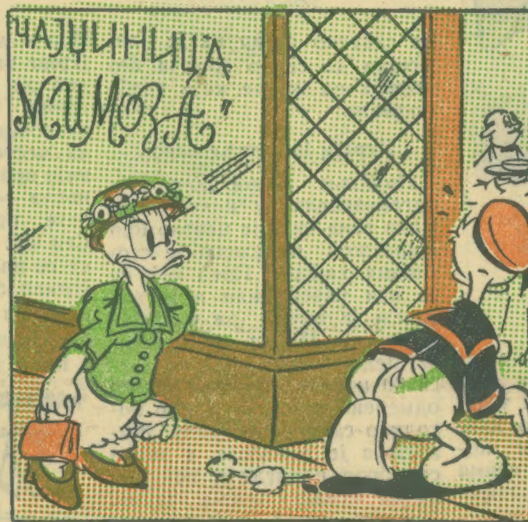

И САД ИХ ИМА

У току године, Сунце се појави и помера описујући велики сферични круг по небу. Зодијак је појас од 8° упоредника са обе стране еклиптике подељен на 12 једнаких делова који се више не поклапају са сазвежђима по којима су добили име: ован, бик, близанци, рак, лав, девојка, вага, скорпија, стрелац, јарац, водолија и рибе.

У неким лексиконима астрологију називају уметношћу, а астролози сматрају да се баве науком. Иако је сада већ друга половина 20. века странице западне штампе пуне су још њихових предвиђања. До садашња пророчанства нису прославила астрологе, јер се показивало да је њихова „наука" обично шарлатанство.

Најдрастичнији примери њиховог неуспеха су предсказања о смаку света и то још 992 године, затим 1179, 1186, 1395, 1651, 1715, 1819, 1872, 1911, 1938, 1949 и... 5552.

СТАРИ...

Општи потоп био је предвиђен за фебруар 1514. године када су Марс, Јупитер и Сатурн имали да се споје у знаку рибе.

Због оваквих вести било је и смешних случајева. Неки доктор Ориол, грађанин Тулузе, био је саградио чак и велики брод по угледу на Нојев ковчег. Међутим, баш те године месец фебруар био је изузетно сув. То није спречило прогнозере да следећу катастрофу предвиде за 1521 годину.

Астролог Кардан је енглеском краљу Едуарду VI прорекао дуг живот, а суверен је умро управо 20 дана после пророчанства. Тада је „научник" изјавио да се преварио у рачуну, а да би ипак доказао веродостојност свог позива најавио је датум своје смрти. Али како смрт није дошла на састанак одређеног дана, он је умро од глади да би потврдио своје речи.

У Паризу има око 6000 астролога и врачара, а у целој Француској их је 30.000. Они сваког дана издају бар 100 хиљада прогноза и обрадују или онерасположе толико, и чак и више људи.

Реч астрологија је настала од грчке речи астрон, звезда и логос, наука. Означава вештину предсказивања догађаја према гледању у звезде. Ово сујеверје није ишчезло ни до данашњег дана.

...И НОВИ АСТРОЛОГ

Неман из ЖЕВОДАНА

ПОЧЕТКОМ ДРУГЕ ПОЛОВИНЕ ОСАМНАЕСТОГ ВЕКА ЧИТАВА ФРАНЦУСКА ЈЕ БИЛА ЗАХВАЋЕНА ПАНИКОМ. — ТРИ ГОДИНЕ ЈЕ ЈЕДНА МИСТЕРИОЗНА НЕМАН ЗАДАВАЛА СТРАХ, КЛАЛА СТОКУ И ЧЕРЕЧИЛА ЉУДЕ. — ЛОВЦУ ВУКОВА М. АНТОАНУ КОЈИ ЈУ ЈЕ УНИШТИО ДОНЕЛО ЈЕ ТО ПЛЕМИЋКУ ТИТУЛУ И ДОЖИВОТНУ ПЕНЗИЈУ. — ОВО ЈЕ ИСТИНИТА ПРИЧА О НЕМАНИ ИЗ ЖЕВОДАНА.

Вековима је Француска страдала од курјака који су се били нарочито размножили после монголске најезде. Поред куге, глади и ратова вуци су представљали једну од највећих мора. Није онда ни чудо што су краљеви увели звање „Велики ловац курјака“ и што је то била једна од највиших дворских официрских титула. Револуција је привремено укинула службу борбе против вукова и звери су се тако брзо намножиле да је већ 1797. године уведена по општинама обавезна хајкачка служба свака три месеца.

На 30 километара удаљености

Готово цео данашњи департман Лозер, део Високе Лоаре и Гарда, образовали су под Лујем XV покрајину Жеводан. То је била једна од најдивљијих француских провинција покривена шумама, без путева и с необично оштром климом, а препуна звери и дивљачи. Нарочито су били опасни вукови који су у хордама усред зиме, избезумљени од глади, кидисали на све и свакога. Хајке су сваке зиме убијале по стотину и више старих вукова поред младунаца. Путници у кочијама и саоницама бранили су се на необичан начин од њих: везивали су за задњи крај кола дебело чворновато уже које је скакало и увијало се што је било довољно да се курјаци заплаше.

Крајем јуна 1764. године пронео се Жеводаном глас о тешком догађају. На ивици шуме Меркоар недалеко од реке Алје, једну говедарицу из Лангоња напао је огромни вук док је чувала стоку. Преплашени пси су побегли од звери али су краве кидисале на њега роговима.

Само неколико дана касније два петнаестогодишња пастира су рашчеречена. Једно од ових убистава одиграло се у рану зору а друго по подне у местима удаљеним једно од другог преко 30 километара. Убрзо после тога, усред лета, два друга дечака, из места Шејла Левак пождерана су на путу за школу. На позив за велику хајку сељаци се нису одазвали јер су пољски радови били у јеку. Пастири су се зато наоружали сами нарочитим копљима с бодежима и псима ставили оковратнике са шиљцима.

Курјак који је негде био одлутао није неко време давао гласа од себе. Поновни покољ почео је шестог септембра када је прва жртва постала једна старица која је обрађивала своју башту усред села Естрет. Запомагала је из свег гласа али док су стигли сељаци с моткама било је прекасно. Десет дана касније распорен је један дванаестогодишњи дечак на пасиштима Сен Флур ди Меркоар. Двадесет шестог септембра једна дванаестогодишња девојчица раскомадана је у Торту а делови њеног тела, расејани на разне стране, изазвали су ужас међу становништвом.

Организована је велика хајка али неман није ухваћена већ је једино отерана на север.

Неман нема нокте

Свој нови злочин она је починила у једном сеоском дворишту градића Риетор на падинама планине Маргерид. Кад је нападнута девојчица почела да виче на сав глас, дотрчали су њена мати, сестра и сељаци наоружани вилама и батинама. Неман је добила неколико удараца али је ипак успела да умакне док је девојчица нешто касније издахнула у највећим мукама. Лекари су приликом обдукције нашли на њеном лешу трагове џиновских канџи. Сви сведоци су се сложили да не може бити речи о обичном курјаку. Неман није имала нокте већ праве канџе, „велика је као теле, има чељуст као понор, груди као планина а дугим репом махнито шиба своје бокове“. На овај опис утицала је, наравно, и машта јер се убиство догодило у предвечерје.

Паника која је била дотле захватила само Жеводан пренела се по целој Француској. У Версају, у Паризу, свуда се само говорило о немани Чак и краљ је сасвим озбиљно схватио ствар па је захтевао да се то оконча без обзира на жртве које треба поднети.

Курјак је и даље клао

Најбољи ловци Жеводана организовали су нову хајку. Цела зона чији је центар био Марвежол окружена је стотинама хајкача. Пред ноћ су се пси узнемирили а њихов лавеж је почео да одзвања планином. Неман се појавила! Један ловац јој је са свега 30 корака послао добро одмерено тане али је оно погодило само њену шапу. Животиња је поклекла, а затим се убрзо подигла и покушала да измакне према шуми. Два нова хица су је погодила пре него што се изгубила у мраку. Ловци су ликовали. Били су уверени да ће је ујутру наћи мртву или тешко рањену у неком шипражју. Цео сутрашњи дан су претраживали шуму и околину али нигде нису нашли ни траг крви. Неман је опет ишчезла без трага.

Још тога јутра, неколико сати по изласку сунца, у Румезу је заклана једна девојка. Неколико часова касније пала је нова жртва, један дечак, весељак на гласу у целом крају.

У то доба верских предрасуда и затуцаности, немани из Жеводана почела су се придавати надљудска, сатанска својства.

А курјак је наставио са покољима.

Усред села Фонтена када је напао једанаестогодишњу девојчицу њена два старија брата с ножевима у шакама храбро су насрнула на њега. Заподео се крвав и неравномеран бој. Упркос страшним ударцима канџи које су примили и дубоким ранама од оштрих зуба младићи су отргли своју сестру из чељусти али девојчица је ипак ускоро издахнула.

Недељу дана после овога припремљена је, 28. октобра у зору, највећа хајка. Из сваког села пристизала је група наоружаних људи. Та необична цивилна армија бројала је преко 10.000 душа! Мада је међу хајкачима владао неописив неред за неколико сати су убијена 74 курјака. Али немани није било међу њима.

Остала је још последња нада — помоћ краљевске армије. У Сен Шели Дапшер је доведен најбољи ескадрон коњице под командом мајора Диамела. Али ни они се нису показали сувише ревносни. Налазили су се увек тамо где није било потребно. Док су били у Дапшеру једна старица је заклана у Биферету. Цео коњички ескадрон је дојурио тамо а мајор је наредио да се леш остави на утрини не би ли привукао зликовца који се често враћа на место злочина. Курјак се није вратио јер је имао друга посла — за то време је једно дете раскомадано у Ведрин Сен Лу. Четири драгона који су се налазили у околини дојурили су у галопу, затекли неман и нанишанили али — промашили.

Када земаљске силе нису успеле духовници су искористили ту немоћ и одлучили да се обрате небеским. Епископ Менде је наредио да се у свим парохијама одржавају молитве непрекидно 40 сати као приликом великих народних несрећа.

Отац и син

Усред зиме, 12 јануара, догодила се најстрашнија драма. У Котасеру, уврх планине, неколико дечака од 8 до 12 година чували су говеда. Знајући за опасност деца су се наоружала а на челу се налазио најстарији, Портфе. Предвече су се пси неочекивано накострешили и подвили репове. Неман је била ту! Сваког тренутка отпочеће напад! Портфе и један дванаестогодишњи дечак одлучили су да пруже отпор, а остали су се збили иза њих.

Неман као да је добила крила једним скоком је доспела до дечака и зарила му зубе у лице. Сва деца су се разбежала. Само је Портфе сачувао присебност и машући бодежом појурио за курјаком који је одвлачио свој плен у шуму. Пошто га је престигао окренуо се да га сачека. Зарио му је свој нож право у лице, између очију. Проломио се урлик, крв је потекла и звер је испустила из чељусти раскрвављено тело. Док је неман бежала Портфе је понео у наручју рањенога друга. Мали је убрзо оздравио. То је било први пут да жртва остане у животу. Краљ је спасиоцу послао 300 ливри и примио га у официрску војну школу. Касније је постао истакнути артиљеријски официр.

Отворено се почело пребацивати краљу што се не заузима довољно да се напаст дотуче. Разгневљен, Луј XV је јавно опоменуо своје драгоне због неуспеха. Пошто ни хајка ни војска нису помогли, краљ је обећао ономе ко убије неман награду од 10.000 ливри. У Жеводан је послао најбољег стрелца Француске М. Антоана, чувеног и ван Европе.

Антоан је са собом повео само сина, неколико хајкача коњаника, три слуге и десетак паса. Задатак је схватио као какав савремени Шерлок Холмс и почео прво са саслушавањима, трагањима и испитивањима. Његов први закључак је био да се снажна и лукава неман не може ухватити хајком, већ само из заседе.

Хладнокрвност овог човека вратила је народу самопоуздање. Од свештеника је захтевао да престану са кукумавчењем због злосрећне судбине нације „коју сатана преко немани кажњава“.

Жеводан је одахнуо

Ускоро се мала али одабрана чета нашла на трагу. Пратили су курјака преко брда и долина, систематски и упорно. Једне мрачне ноћи између 16. и 17. септембра, поставили су заседу. Недалеко од једног моста на ивици шуме Помје, направили су колибицу и вешто маскирали лишћем и грањем. У колиби су остали само Антоан и његов син, са по три напуњене пушке.

Око поноћи лишће је шушнуло. Чуло се храпаво дисање и указала се два црвена ока. Вешто постављена заседа налазила се низ ветар. Неман није осећала никакав мирис и полако је прилазила. Када се нашла на 30 корака Антоан је нанишанио. Опалио је и погодио звер усред чела. Други хитац ју је дотукао.

Жеводан је одахнуо после три године мука. Све легенде су распршене. Показало се да је неман само велики црн курјак тежак преко 60 килограма.

Краљ је М. Антоана као спасиоца нације примио у Версају и ставио му око врата плаву ленту са Крстом светог Луја. Контролор државних финансија одбројао му је 10.000 ливри, а Државној благајни је наређено да му доживотно исплаћује пензију. Краљев оружник наименовао га је племићем овлашћеним да носи грб „Немани из Жеводана“.

ЗАБОРАВЉЕНИ ЈЕЗИК ЗЕМЉЕ

ПОСЛЕДЊОМ СНАГОМ НАУЧНИК ЈЕ НАШКРАБАО ПОРУКУ-ОПОМЕНУ БУДУЋИМ ГЕНЕРАЦИЈАМА

ЖИВОТ АТОМСКОГ НАУЧНИКА ОД ДР. АЛБЕРТА ТРЕНТА

У ПАДУ, НАУЧНИК ЈЕ ПОВУКАО КЊИГУ И ОНА СЕ ЗАТВОРИЛА...

ДР. А. ТРЕНТ

И ТАКО ЊЕГОВУ ОПОМЕНУ НИСУ ПРИМЕТИЛИ КАД ЈЕ КЊИГА СТАВЉЕНА У КАПСУЛУ ВРЕМЕНА...

ГОДИНЕ 19.998 ЈЕДАН ДЕЧАК СЕ ИГРАО САМ...

НАПРАВИЋУ ЈЕДАН ТАЈНИ ТУНЕЛ СВОЈИМ ПИШТОЉЕМ ЗА ТОПЉЕЊЕ... ГЛЕ! НЕШТО ЈЕ ОВДЕ БИЛО ЗАКОПАНО... ОДАВНО... ГОТОВО СЕ РАСПАЛО ОД РЂЕ!

МАЛИ ЏОНИ ОРТОН И НЕ СЛУТИ ЗНАЧАЈ СВОГ ОТКРИЋА

ЗАПЕЧАЋЕНО У ХЕЛИЈУМУ

НЕКА СТАРА КЊИГА ЗАПЕЧАЋЕНА У ПОСУДИ ИСПУЊЕНОЈ ГАСОМ ХЕЛИЈУМОМ! БАШ ДА ВИДИМ ДА ЛИ ЋУ ШТО РАЗУМЕТИ!

„... НАЈЛЕПШЕ САМ СЕ ОДМАРАО УЗ МУЗИКУ С РАДИЈА...“

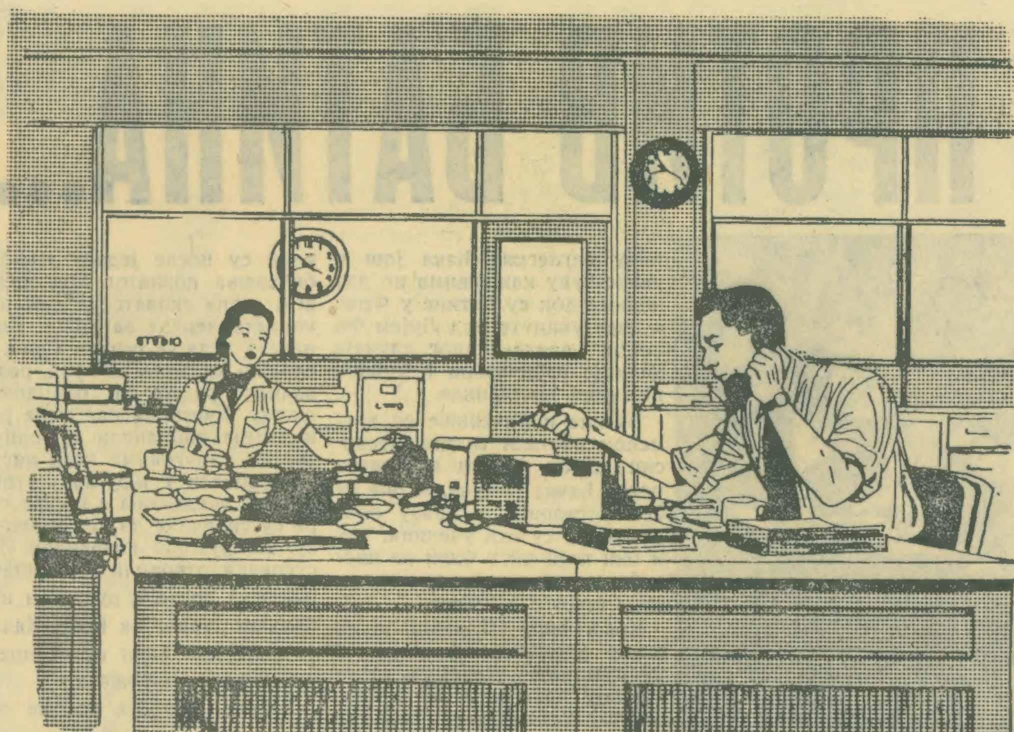
ВЕЋИНА РЕЧИ ИСТА ЈЕ КАО И ДАНАС... САМО, НЕ РАЗУМЕМ РЕЧ „РАДИО“

ДР. А. ТРЕНТ

КАО СВАКИ ДЕЧАК...

ОСТАВИЋУ ОВДЕ МОЈУ КЊИГУ И ДОЛАЗИЋУ ДА ЈЕ ЧИТАМ! КАО ДА САМ НАШАО ЗАКОПАНО БЛАГО! ПИТАЋУ ТАТУ ЗА ТЕ ЧУДНЕ СТАРЕ РЕЧИ!

ДЕЛО ЈЕДНОГ НОВИНАРА

Прво издање листа „Хералд" у Мијамију било је већ у штампи кад се на редакцијском телефону појавила светлост. Подигох слушалицу.

— Редакција

— Јесте.

Један женски глас ми рече:

— Извините, да ли ми можете помоћи. Мој муж је добио страшно крварење и умреће.

Главом дадох знак мојој сарадници Меги Мил да приђе телефону и слуша разговор.

— Где се сад налази ваш муж? — запитах.

— У болници Бискајен... лекари кажу да ће до сутра умрети ако не нађу одговарајућу крв.

Руком покрих слушалицу и рекох Меги да затражи болницу.

— Како се зове ваш муж?

— Коварик... Руди Коварик, — одговорила је жена бухштабирајући. Дошли смо из Дерборна у Мичигену, да проведемо одмор у Флориди... Чим смо стигли... њега је ово задесило — јецала је она.

— А како се зове лекар?

— Има их двојица: доктор Меадов и Давидсон — одговарала је жена испрекидано.

У међувремену Меги ми даде знак да је добила болницу. Упитах лекара која му крвна група треба.

— Управо она коју немамо, АБ резус негатив — гласио је одговор. Тражили смо је и од других центара, али ни они немају. Због тога сумњамо да ће се болесник извући.

Окрећући се на столици мислио сам шта да предузмем. Као шеф информације желео сам да будем свемоћан и да то покажем и другима. Али, убрзо увидех да сам као и други само — мали човек. Дотада је, углавном моја таштина била задовољавана ситним стварима. Међутим, те вечери је моја немоћ и поред жеље да помогнем овој несрећној жени, била велика.

На другом крају редакцијске сале велики зидни сат показивао је 20 часова и 53 минута. Време ми даде идеју и ули наду. Позвах нашу телефонисткињу.

— Кати, дајте ми емисиону станицу БГВС, али брзо.

Недалеко од нас, налазио се човек окружен микрофонима, телеграфским тракама и новим билтенима, коментатор Валтер Виншел, који је за седам минута имао да почне недељну емисију.

Из емисионе станице зачу се глас телефонисткиње:

— Овде ВГБС, изволите.

— Молимо вас дајте ми Виншела, врло је важно.

— Немогућно. За секунд мора да почне емисију.

— Али моја порука је баш за његову емисију врло важна. Кажите му да је овде Хералд.

После неколико секунди јави се помоћник Виншела и њему предадох ову вест.

Госпођу Коварик сам покушао да утешим са неколико речи, али су оне биле слабе за жену чији је муж на самрти.

Одједном се упали црвено, а затим бело и зелено светло. Јави се телефонискиња Кати:

— Преко свих бројева само вас траже. Од свих позива је најважнији полиције.

На другом крају жице је био Дев Левис из централног комесаријата у Мијамију.

— Шта се то код вас догађа? Траже вас чак и преко нас. Из Августе у Џорџији јавља се један човек који хоће да се пребаци авионом да би дао своју крв.

— Меги, да ли чујете ово?

Она је с другог телефона одговарала на многобројне позиве. Све редакцијске линије биле су заузете. Многи људи из Мијамија већ су били спремни да даду своју крв.

Све се ово догодило у 21 час када је Виншел прочитао поруку:

Руди Коварик, стар 35 година, из Дерборна у Мичигену, стигавши вечерас у Мијами добио је озбиљно унутрашње крварење. Хитно се тражи крв групе АБ-р негатив. У болници је нема. Јавити се: Тим Суливану, „Хералд", Мијами.

Ова вест је деловала снажно. Јавила се читава земља. Чак из најудаљенијих градова кренуло је авионом седам особа за Мијами. У Њујорку је ваздухопловна компанија задржала све апарате који иду за Мијами само да би били премљени даваоци крви.

До 22 часа јавило се преко 250 људи телефоном од којих су многи били из удаљених крајева. А пред болницом се слегао велики број њих. Саобраћај је у тој околини био потпуно загушен.

Неки добровољци напуштали су своја кола само да би што пре стигли до болнице.

У 23 часа Виншел се јавио преко радија да би обавестио грађанство о резултату позива:

— Никад нисам присуствовао толикој манифестацији солидарности. Ниједан давалац крви није питао да ли је болесник црнац, белац, жуте или црвене расе. Ни да ли је јеврејин, протестант, католик или атеиста. Сваки је само мислио на то да његова крв може да помогне другом човеку.

Милиони људи су пратили ову емисију, само госпођа Коварик не. Она је седела на ивици столице с наслоњеном главом на јастук на коме је лежао њен муж.

Један туриста из Њупорка Натан Деш, преко радија из кола чуо је позив Виншела док је пролазио управо Булеваром Бискајен свега 150 метара од болнице.

— Одмах сам — причао је он касније— извадио из џепа своју плочицу из рата на којој је записана моја крвна група. Три минута после тога ушао сам у болницу Бискајен.

— Где се налази човек коме је потребна крв АБ резус негатив?

Већ пет минута касније извршена је прва трансфузија. У болничком холу, пуном света, завладало је добро расположење када су чули да се болесник опоравља. Стотине добровољаца који су хрлили према болници више нису били потребни.

После неколико недеља у моју канцеларију уђе један висок човек.

— Ја сам Руди Коварик — рече ми он.

Погледи нам се сретоше а затим се насмешисмо један другоме пре но што смо пријатељски стегли руке.

Ко је био Огист Валет?

Усред Париза, у Латинском кварту, недалеко од Пантеона, постоји улица Огиста Валета. Кад се поставило питање ко је и шта је био тај човек, нико није умео да одговори. Ипак, то би неко морао да зна, чудили су се Парижани.

Тек пре кратког времена, изашла је књига Жана Галтије-Брасијера „Записи једног Парижанина", који је у протеклом столећу био судија у Паризу. Писац на једном месту говори и о Огисту Валету, и тако је ова тајна тек сада расветљена. Наиме, Валет је пре сто година био председник француског друштва за заштиту животиња и утицао да се забране борбе с биковима у Француској. Данашњи чланови тога друштва потпуно су га заборавили.

Најбоље

Једна група пописивача упорно је узнемиравала становнике кварта Тотенхам у Лондону питањем:

„Шта је, по вашем мишљењу, најнеопходније учинити?"

Одговор је гласио:

„Оставити људе на миру".

„КАО ДА СЛУШАМ ШТА ЉУДИ МИСЛЕ"

Санитетски капетан Девине, који је био шеф француске медицинске амбуланте на Кергуелским Острвима у току 1958—59 године, поднео је извештај лекарском друштву у Паризу из кога доносимо краћи део:

„Од 347 прегледа над сто чланова научне групе за испитивање Антарктика, њих 13 се жалило на душевну неуравнотеженост. Узрок овом обољењу су усамљеност и удаљеност од куће. Људи су се осећали као затвореници на отоку на који нити ко може да дође нити ко може са њега да оде најмање шест месеци. Непосредни повод за рђаво психичко стање били су или непримање вести или лоше вести од куће; професионални неуспеси, рђаво понашање других, оскудица у обичним разонодама, као што су кафане, шетња, читање новина, одсуство породичног круга и једноличност свакодневног живота. Туга за оним што је изгубљено била је толико велика да су се одавали пићу и људи који иначе не пију, а било је и тровања услед претеране употребе дувана. Људи су се по цео дан кретали у малом кругу логора, били су један другом непрестано пред очима, знали су унапред шта ће ко рећи. Један од њих је признао: „Имам утисак да ћу полудети, јер ми се чини да слушам шта људи мисле".

Доктор Девине је за лечење употребљавао два метода: психотерапију и дуг, дубок сан.

МАНДРАК и СНЕЖНИ ЧОВЕК

ПРОТИВ БАТИНА...

ДЕБИКУРОВА СЛИКА КОЈА ПОКАЗУЈЕ ОДМОР. НАСТАВНИЦИ ИМАЈУ ШИБУ У РУЦИ

У некадашњим школама владао је беспрекоран ред који би се могао једино поредити са страходисциплином заведеном у пруским пуковима Фридриха II. У 17. и 18. веку су батине сматране као обавезно васпитно средство ђака и они су их добијали повремено, као кашичицу лековитог напитка. Бичеви, каишеви за ударање по длановима и вишеструке камџије представљали су реквизите сваке школе и њих су познавали чак и најугледнији ђаци и краљевски синови.

Млади војвода од Буфлерса који је већ био постао гувернер Фландрије и пуковник једне регименте, за време једног ручка у колеџу присетио се да свог професора гађа зрном грашка. Обед је одмах прекинут и млади војвода је добио такве батине да му више никад није пало на памет да се поигра ауторитетом својих васпитача.

Ђаци у свим школама су стрпљиво сносили своју судбину и примали батине од нарочито обучених бичевалаца, снажних ђака, који су се бесплатно школовали само да би тукли своје другове.

И поред оваквог стања које је владало у школама од XV века па безмало све до наших дана, у средњем веку је тортура над ђацима била непозната појава.

У свом врло документованом делу „Дете и породични живот под старим режимом“ Филип Аријес тврди да су у средњем веку ђаци били поштеђени удараца. У колеџу у Навари неваљали ђаци су у XII веку за сваки преступ или несташлук плаћали новчану казну од два и по суа. У интернату у Харкуру било је забрањено ђацима да пију пиво а ако би они то ипак учинили морали су да плате казну школским властима. Пошто је посећивање пивница представљало једно од највећих задовољстава ђака те школе, временом је ушло у навику да ђаци још пред полазак на пиће положе у руку своме професору казнену тарифу после чега су могли да пију до миле воље.

Батина је унета у школе почетком XV века. Прво су тучени сиромашни ученици који нису имали да казну плате новцем а затим се ово ефикасно средство пренело и на друге, имућне па чак и на краљевске синове. За теже преступе, саопштава М. Годе, ђаке су свлачили на општинском тргу и батинали их све док им не потече крв. У Енглеској је било још горе. Школе су постале праве мучионице и М. Лит наводи стих из песме једног ђака из Итона: „Ту сам добио 53 врућих удараца шибом!“

Традиција физичких казни и батинања у Енглеској се врло дуго одржала. Једног дана почетком XX века грешком су избичевани ђаци који су се припремали да иду на причешће. И нико за то није био одговоран. У Винчестер колеџу ђаци су доскора добијали сваког дана батине. Већину енглеских ђака још и данас туку каишевима по длановима док су батине у Француској укинуте под Лујем Филипом после једног случаја када је избичевани ђак избо ножићем наставника.

Батине и бичевање су временом постали толико несносни да су почели изазивати праве ђачке побуне. А оне су се претвориле у праву опасност јер су сви ученици, чак и они који нису били из племићких породица, почели да носе оружје о појасу.

Краљ Анри Ш морао је да шаље нарочите комесаре са наоружаним агентима да обуздају ђаке који су на вашару у Сен Жермену правили неред и претили вршковима својих мачева. Од тада су у Француској ђаци морали остављати своје мачеве у нарочитој одаји али ситуација се тиме није много изменила. Филип Аријес каже да је у Бону 1661. године један професор био избичеван од својих ђака.

Око 1650. године ђаци лицеја Анрија IV у Флешу одлучили су после једног јавног бичевања познатог под именом „пена сколатсика“, да искористе нереде за време карневала и да се освете. Сви су сложно кренули на град, развалили радње и опколили школу. Учесници ове мале револуције забранили су оним својим друговима који нису учествовали у њој да ујутро оду на предавања а професоре су спречили да уђу у школу. Наоружани плаћеници Исусоваца отворили су ипак школска врата и пуцајући из вршили јуриш на ђаке. Када је пала крв ђаци су се преплашили и разбежали.

Велике школске побуне окончале су се у Француској крајем XVII века. У Енглеској су оне трајале још читавих 100 година. Према Куковом писању, ђаци у Винчестер колеџу су за време Француске револуције свакодневно дизали побуне и борили се против батинања.

Средином 1818. године позвана су два пешадијска батаљона да умире и обуздају побуњене ђаке у граду. Војска је исто тако морала да интервенише и у Рагбију да би разоружала групу ђака који су се на једном острву забарикадирали и ушанчили. До ђачке побуне дошло је и у Итону где су ђаци засули професоре мућковима и срушили један зид на њих. Последња велика побуна одиграла се у Итону 1832. године. Да би одржале ред школске власти су 80 ђака јавно избичевале али нереди тиме нису прекинути заувек.

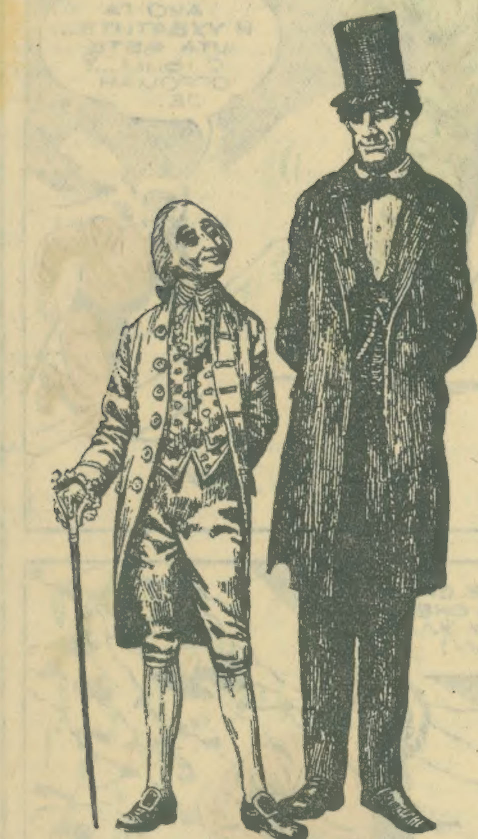

ЕНГЛЕСКА ШКОЛА У 18 ВЕКУ

ШКОЛА У ФРАНЦУСКОЈ ПОЧЕТКОМ 18. ВЕКА

34 председника

Пуну 171 годину 34 човека свих висина, облика и темперамената живели су у Белој кући као председници Сједињених Америчких Држава. Какви су они били као политичари нас овде не занима. Али, о сваком од њих као човеку остао је у сећању савременика понеки занимљив догађај или нека ситница из њиховог живота која се дуго препричавала.

★

Најнижи растом од свих председника Сједињених Америчких Држава био је Џемс Медисон који је био висок свега 162 сантиметра. Абрахам Линколн био је од свих њих највиши: 193 сантиметра.

За време првог светског рата супруга председника Вудроа Вилсона држала је на травњаку Беле куће стадо од 20 оваца. Од њих је добијала годишње око 40 килограма вуне која се, по знатно вишој цени него обично, продавала на добротворним продајама Црвеног крста. Међутим, то није било први пут да се травњак око Беле куће користи као пасиште: на њему је некад пасао и коњ председника Захари Тејлора и једна крава председника Вилијема Тафта.

★

Пред крај америчког рата за независност један француски зубар начинио је Џорџу Вашингтону, првом председнику Сједињених Држава, вештачку вилицу од зуба носорога. Вилица је била тешка, рђавог облика а у устима се држала помоћу спиралних опруга. Да би колико-толико зуби имали природну боју, француски зубар их је обојио у црном вину. Обичан восак за печаћење замењивао је на тим вилицама десни.

★

Џемс Бјуканан био је једини неожењени председник Сједињених Америчких Држава. Као младић био је верен, али су његова породица и породица његове веренице успели да их раздвоје. Она је убрзо потом извршила самоубиство, а он се никад није оженио. Када је 1868. Бјуканан умро, међу његовим папирима нађен је пакет њених писама на коме је писало: „Молим да се не отвара“. Жеља му је испуњена; пакет с писмима спаљен је неотпечаћен.

★

Двојица америчких председника били су ухапшени у време кад су заузимали овај високи положај. Улисес Грант (1868—1877), који је волео брзе коње, био је једном ухапшен што је на свом коњу галопирао улицама Вашингтона брзином изнад дозвољене. За овај преступ Грант је био кажњен глобом од 20 долара. Године 1853. председник Франклин Пирс био је ухапшен што је својом запрегом прегазио неку старицу. Истрагом је утврђено да је за несрећу била крива сама старица и против Пирса тужба није ни подигнута.

На дан Нове године 1922. председник Ворен Хардинг и његова супруга руковали су се за пет часова са 6.576 особа. Председниковој жени толико је десна рука отекла да

је на крају морала да пружа леву. Али, они тиме нису успели да потуку „рекорд“ Теодора Рузвелта који се на Нову годину 1907. руковао 8.513 пута.

★

Једини председник који је за време свог службовања постао отац био је Гровер Кливленд. Његова ћерка Естер, рођена 1893.

године, једина је беба која је икад угледала свет у Белој кући.

★

Џон Квинси Адамс волео је да се лети у рано јутро купа у реци Потомаку. Једног јутра кад је после купања изишао на обалу његовог одела није било. Председник је морао да се врати у воду и да у њој чучи све док није наишао неки дечак. Адамс га је замолио да отрчи до Беле куће и обавести његову жену каква га је невоља задесила. „Прва дама Америке“ трчећи је донела председнику друго рубље и одело.

★

Најдебљи од свих америчких председника био је Вилијем Хауард Тафт: имао је 158 килограма. Једном се Тафт тако заглавио у кади за купање да је читава екипа људи морала да га извлачи. После неколико дана у Белу кућу је била донета када двоструко шира од обичне.

★

Познато је да је досадашњи председник Сједињених Држава Двајт Ајзенхауер страствен играч голфа. Још страственији од њега био је Вудроу Вилсон: он је готово

сваког јутра и лети и зими играо голф на игралишту Беле куће. Зими, кад би игралиште покривао снег, Вилсон је употребљавао црне лопте за голф.

★

Најсвестранији од свих америчких председника био је Томас Џеферсон. Он је био политичар, правник, архитекта, плантажер, филозоф, хирург, лингвиста, проналазач, виолиниста и математичар. Мада је спретно водио државне финансије, Џеферсон није умео да се снађе у својим личним новчаним пословима. Кад му је председнички мандат истекао, морао је да позајми 20.000 долара да би исплатио неке своје повериоце који су му претили да ће га стрпати у затвор.

ДА ЈЕ ГАРНИЗОН... ИЛИ ВЕЋЕ НАДЛЕШТВО...

У периоду од 1842· до 1958. у Србији се формирала чиновничка буржоазија и њена олигархија. У то време државни чиновници били су сопственици већих непокретности у Београду и другим градовима, а споредно занимање им је било давање новца на зајам под зеленашким интересом.

У том периоду многи градови су живели од државних буџета, како истичу неки економисти. Није било привредних предузећа и развијене трговине, него су се градови борили међу собом да добију који гарнизон или какву државну установу са што већим апаратом.

У Србији све до 1914. године водила се борба у јавности и у Народној скупштини да ли ће се у појединим мањим местима отворити гимназија или доделити један батаљон пешадије. Судови су мењали своја седишта према томе која је партија била на влади. Између Ћуприје и Јагодине постојало је стално ривалство око тога која ће варош бити седиште окружног начелства. Пожега је била задовољена на тај начин што је добила војску. Краљ Милан је фаворизовао Ниш. Лесковац никад није имао ниједан одред војске нити је био важан административни центар, али се ипак јаче развијао услед напретка индустрије и трговине и наклоности људи за те позиве. Основа лесковачке индустрије ударена је још пре ослобођења 1878. године.

УЛИЦЕ 100 МЕТАРА ШИРОКЕ

Немачки архитекта Ернст Мај који је 1929 године учествовао у изради генералног плана Москве за 4 милиона становника, после 26 година посетио је опет Совјетски Савез и затим пред Удружењем западнонемачких архитеката изложио своја запажања. Москва сад броји преко 4 милиона становника и као и Лењинград блокирана је за даљу индустријску изградњу како би се ограничио прилив нових становника. Између 1926. и 1956. године проширила су се 564 градска насеља а број великих градова повећао са 31 на 135. Иако аутомобилски саобраћај још није много развијен ширина саобраћајних артерија у великим градовима планира се на 100 до 120 метара. На проучавању и изради пројеката и типских зграда ради се у централном грађевинском бироу у Москви где је запослено 3.300 архитеката, инжењера, научника, урбаниста, социолога и помоћног техничког особља.

МЕЂУНАРОДНИ ЧОВЕК... АКЛАМАЦИЈОМ ШЉИВЕ ОПАЛЕ...

Наши стари писци, поред осталог, проучавали су и продирање неких страних речи у народ. Оставили су и забелешке о томе како су поједине речи које су дошле из администрације и од интелигенције примљене и схваћене у народу.

При крају прошлог века реч „морално", а и данас још понегде, означавала је оно што се чини под морањем. Например, пре 70 година кад бисте чули да неко каже: „Морално је држати Српске новине, а натурално је примати Полицијски гласник" значило је да се Српске новине морају куповати а да се Полицијски гласник натурао народу.

Израз сатирично народ је схватао као нешто што сатире, а говорило се да су шљиве акламацијом опале. Израз:

„Да ли сте интелигентни за неко пиће?" значио је да ли сте расположени да пијете. За човека који је волео друштво говорило се да је међународан. Кад би се за некога казало да је прсташ, значило је да се сам ранио да би се извукао из ратне линије; доцније су прсташима називани и људи који су протузаконито присвајали туђу имовину, заправо крали. Реч ваталан (фаталан), судбоносан, значила је да неко прихвата, (х)вата, туђу ствар — краде, и тако даље.

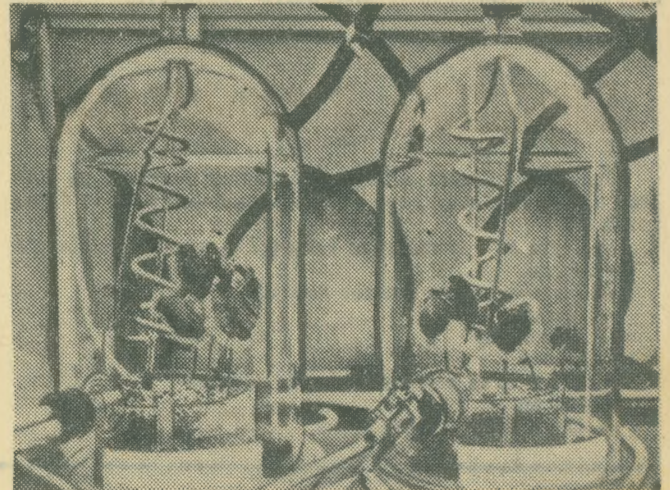
БАШТЕ НА МЕСЕЦУ

Није далеко дан када ће људи закорачити на Месец. За прве краткотрајне експедиције истраживачи ће понети са собом у довољним количинама концентрисане хране. Међутим, ако би се њихов боравак на Месецу морао продужити или ако би у васионским експедицијама учествовао велики број људи транспорт одговарајућих количина хране би проузроковао огромне тешкоће и изазвао велико повећање терета. Једини излаз из овакве ситуације биће стварање башта на Месецу у којима ће се гајити плодови биљака потребних астронаутима као храна.

Да би се испитала могућност оваквих култура стручњаци из САД су на земљи вештачки створили услове који владају на Месецу и уредили експерименталне мале баште. Под нарочитим звонима пнеуматичке машине одржавају најнижи притисак који омогућује рашћење биљака и сазревање плодова. Експеримент се састоји и у продужавању периода осветљености, излагању биљака радијацима и тако даље.

Француски стручњаци су у Центру за сахарска истраживања у Бени Абесу показали да се поврће може гајити на незнатној подлози земље и са врло мало воде за заливање. Под руководством професора Шуара одгајају се и биљке без зрна земље. На основу ових експеримената изгледа да ће на Месецу моћи да се гаји шаргарепа, репа, ротквица и пасуљ.

Ове биљке ће расти на Месецу испод огромних пластичних звона која ће се делимично налазити под земљом а биљке ће нарочитим екраном бити заштићене од ултраљубичастих зракова, метеорита и дејства сунчаних флуктуација. Нарочити механизми ће производити мрак и светлост према потреби културе, а независно од дана и ноћи на Месецу. Ови уређаји ће бити направљени од нарочито лаких материја да би се могли транспортовати на Месец.

Експерименти са Месечевим баштама су и у СССР и у САД у великој моди и стварају их чак и ђаци у школама. Струка баштована за Месечеве баште све више постаје занат будућности.

Ако једног дана гајење култура на Месецу постане стварност, најближи Земљин сателит ће се претворити у базу за даља истраживања у космосу, помоћу нарочитих бродова предвиђених за пловидбу кроз међупланетарне празнине.

КО И КАКО ДОДЕЉУЈЕ НОБЕЛОВЕ НАГРАДЕ ЗА МИР И КЊИЖЕВНОСТ?

Директор Нобеловог института је недавно саопштио да овогодишња Нобелова награда за мир која износи 190.800 швајцарских франака, неће никоме бити додељена. Пет „судија мира", које сваке године бира Парламент сложили су се да нико од стотину предложених кандидата ове године за Нобелову награду за мир „није битно допринео зближавању нација нити забрани или ограничавању наоружања или споразуму мировне конференције", што је у свом тестаменту захтевао проналазач динамита. Формални услов да би неко уопште могао конкурисати за ову награду јесте — да је или посланик Парламента, или професор универзитета, судија Међународног суда у Ла Хеју, шеф државе или активни министар.

Много су веће тешкоће и размимоилажења приликом додељивања Нобелове награде за књижевност. Она се изгласава апсолутном већином 18 бесмртника шведске академије наука која је 1786. године устројена по угледу на француску Академију наука да би „бдела над чистотом језика и националне књижевности".

Садашњи чланови шведске Академије наука су девет песника и девет књижевника међу којима су и ранији добитници Нобелове награде Пер Лагерквист и Даг Хамаршелд.

Процедура за одређивања добитника Нобелове награде за књижевност је следећа: у јануару сваке године секретар академије, писац Естерлинг, прикупља предлоге из свих крајева света. Њих у принципу шаљу професори књижевности и језика, универзитети и књижевна удружења, а понеки књижевник предлаже и сам себе. Нарочити одбор своди овај број на 12 озбиљних кандидата. Затим, током дугих летњих месеци 18 бесмртника проводе безброј часова читајући понуђена дела. До септембра или октобра сваки од њих је већ створио своје мишљење о сваком делу и спреман је за велике дебате које почињу средином октобра.

Полемике се воде на другом спрату зграде Берзе у Стокхолму. Мада северњаке сматрамо хладнокрвним, велика сала у рококо стилу постаје поприште огорчених дискусија које се чак завршавају револтима и напуштањем седнице. Пошто залупи врата понеки зажарени академик одлази преко пута у кафану „Златни мир" да стиша узбуђење.

Значајни датум за ову награду је последњи четвртак октобра када секретар Академије објављује коме је додељена Нобелова награда, и 10 децембар, дан Нобелове смрти, када се добитнику награда и уручује.

ПОРЕД ИСТОРИЈЕ...

Многи народи поред стварне историје имају и своју легендарну, поред битака и догађаја, владара и јунака који су стварно постојали, има и оних који су производ маште, или се стварним личностима приписују доживљаји са којима они немају нити могу имати везе. О историским личностима и догађајима зна се захваљујући записима хроничара и другим писаним споменицима или ископинама, сачуваним грађевинама и натписима, а митске личности упознајемо из народних песама и прича које се усмено преносе с колена на колено.

Према веровању старих Египћана, њиховом земљом су у самом почетку владали богови. Први од њих, оснивач божанске династије, био је Ра — сунце, а затим су владали његови потомци Шу, Геб, Озирис и Хорус. Тек потом долази династија фараона о којима постоје историски подаци. Јеврејска легендарна историја изложена је у старом завету, а халдејска на таблицама исписаним клинастим писмом.

Многобројне грчке легенде о старим јунацима и њиховим подвизима прикупио је Хомер у два велика епа — „Илијади" и „Одисеји" а римски песник Вергилије у „Енеиди" износи доживљаје Енеје, митског оснивача Рима, такође прикупљене из народних предања.

Па и Срби имају своју легендарну историју, само што ова није обрађена и сакупљена у једну целину. По њој је свети Сава преотео Сунце од ђавола и научио људе разним занатима, цар Душан се жени ћерком латинског краља, а Краљевић Марко се бори против троглавог Арапина и томе слично.

И ДРВЕЋЕ ЖИВИ У ПЛЕМЕНИТОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Један шумар са универзитета у Висконсину, Теодор Козловски, и пољопривредни стручњак Џон Кули, учинили су занимљиво откриће о необичној заједници која постоји испод земље међу појединим дрвећем.

„Дрвеће се удружује помоћу корења", — кажу Козловски и Кули· — „Те заједнице се остварују путем спонтаних веза међу дрвећем исте врсте и доказ су солидарности биљака којом оне остварују већу снагу но што располаже свака од њих понаособ".

Ово откриће позива на решавање многим проблема. Један од њих се састоји у следећем: како уништити једно дрво а да се не нашкоди осталима из истог племена?

КЊИЖЕВНИЦА И ИЗДАВАЧ

Једна Енглескиња, која је многима досађивала нудећи рукописе својих романа, упутила писмо једном познатом издавачу у Лондону у коме је стајало: „Господине, у рукопису који сам вам послала, исцепане су стране 17, 18 и 19. Пошто још нисам завршила нову верзију тих страна, молим вас да не читате дело док не добијете уметак."

На то писмо издавач је одговорио следеће: „Госпођо, кад ујутру при доручку разбијем љуску куваног јајета није ми потребно да га прогутам цело да бих знао да је мућак".

НА СОПСТВЕНОМ ГРОБУ

Роже Динуо често се забављао тиме да своје познанике, а и непознате који би наишли у Бери-Буи, мало село у средњој Француској, одведе на сеоско гробље и покаже им „свој" гроб. Према натпису на једном надгробном споменику ту почива 58-годишњи Роже Динуо, земљорадник, који се 1958. године утопио у реци Иевр. Исти подаци могу се наћи и у општинским матичним књигама. Пре две године, док се Динуо налазио на раду у неком другом селу из реке је био извучен неки утопљеник који је идентификован као Роже Динуо и сахрањен. Кад се Динуо вратио у своје село, покушао је да исправи заблуду али је префектура упорно остала при својој одлуци.

Међутим, враћајући се пре неколико дана с њиве кући, Динуо се, вероватно, саплео и пао у канал Бери и како нико није чуо његове позиве у помоћ — утопио се.

СЛИКАР

Неки кинески цар посетио је једном неку од покрајина свог царства. Осећао се веома срећан посматрајући складност природе у једном пределу. Кад се вратио у свој двор често се сећао лепог пејзажа па је желео да га за увек има пред собом. Наредио је зато свом дворском сликару да отпутује и да му наслика омиљени предео.

Сликар отпутова. Прође година дана, али од сликара и слике ни трага ни гласа. Цар је био нестрпљив и посла једног високог достојанственика да извиди у чему је ствар. Овај се врати са вешћу да сликар није насликао још ни једну једину црту. Цар слегну раменима. Почекао је још годину дана а онда поново посла свог изасланика да види шта је са сликом. Али и он донесе вест да слика још није ни почета. Прође и трећа година и кад се сликар не појави са сликом, цара ухвати прави бес. Нареди својим војницима да на силу доведу сликара. Кад је он стигао и клекао пред царем да би га поздравио, овај се продра на њега:

— Где је слика?!

— Величанство, — одговори смерно велики уметник, — морате имати још мало стрпљења. Слика се тек сада урезала у моју душу. Неће требати још дуго и ја ћу моћи да је пренесем на платно.

Цар се дубоко постиде због свог нестрпљења и опрости уметнику.

БИЦИКЛИСТА И САОБРАЋАЈАЦ

Један бициклиста дође у саобраћајну милицију да пријави како му је претходне вечери неко украо бицикл усред града.

— Јесте ли г : користили то вече? — запита службеник.
— Јесам.
— Јесте ли имали предњу лампу?
— Нисам.
— А звонце?
— Нисам.
— Јесте ли га регистровали ове године?
— Нисам.
— Онда прво платите казну.

НОВА ЗЛАТНА ГРОЗНИЦА У АУСТРАЛИЈИ

ЈЕДНО НАСЕЉЕ ИСТРАЖИВАЧА ЗЛАТА НА НОВОМ ЗЕЛАНДУ ОКО 1850

Аустралијска провинција Нова Јужна Галија постала је као у најузбудљивијем вестерну, позорница праве сеобе народа. Сигнал за то су дала два брата пустолова чије је главно занимање трагање за налазиштима рудног блага. Једно вече, пре петнаестак месеци, они су прљави и уморни упали у задимљену кафану у Мун Флету.

Бацивши потежу кесицу на шанк затражили су заповедничким гласом:

— Вискија... и то најбољег... Сада смо богати.

У платненој кеси се налазио златни прах. Анализе извршене у Сиднеју показале су да узорци представљају кварцну руду која садржи 40 унци злата у вредности 10 милиона динара по тони минерала.

Кратко време после њих други истраживач који је пошао трагом браће Рајт наишао је на још богатију златну жицу.

Готово преко ноћи, многи људи познати дотле као смирени и добри домаћини, напустили су своја огњишта и угледне положаје и кренули у елдорадо XX века. Призори који се у тој покрајини виђају последњих месеци необично подсећају на фантастичну, данас већ легендарну причу о потери за златом из 1897. године.

Мун Флет се за неколико недеља преобразио. Учмала провинциска касаба претворила се у пренасељену варош којом крстаре истраживачи и пустолови свих народности. Трговци не успевају више да подмире потребу за разним оруђима којима се копа злато иако копачи нуде баснословне цене.

Сви сумњају једни у друге, потајно одлазе ноћу, убијају се и тумарају за мање или више сумњивим налазиштима. Испредају се фантастичне и неосноване легенде. Аустралија је још једном у својој младој повести захваћена златном грозницом.

Нова потера необично подсећа на све досадашње златне грознице које су описане у многим романима и дочаране филмовима.

Аутор једног од најузбудљивијих био је свакако Американац Џорџ Вашингтон Кармак, морепловац који је због једне Индијанке напустио морске пустоловине, оженио се њом и настанио у Клондајку. Крстарећи једног дана Зечјим заливом он је на месту Бонанца приметио неки минерал који се цаклио и њиме је напунио празну конзерву од парадајза. Било је то злато.

Тако је 1897. године почела чувена златна грозница. Десетине хиљада пустолова из најудаљенијих крајева закрчили су Ситл и друга калифорнијска пристаништа. Једну од највећих препрека представљали су планински ланци Вајт Пес тада прозвани „Кланци цркнутих коња“. У њима је оставило животе преко 2.000 коња и неколико стотина несрећних и недовољно опремљених људи. Нешто касније, око 1898. године, настао је у том крају центар копања злата, Саусон Сити, који је приказан у многим филмовима. Та варошица од 30.000 душа била је у то време најбогатији град на свету. Копачи су за непуну годину дана из његовог тла ишчупали златне руде за преко 10 милијарди динара!

Међу копачима злата је било и најгорих пробисвета, људи за које су насиље и пљачка били закон. За лопове је уведена казна од сто шиба и у тежим случајевима су летеле и главе. Судило се јавно у присуству целог града. „Грозница“ је до те мере била помутила мозгове грађана да су чак и полицајци и два надзорника које је послала централна влада пошли у потрагу за драгоценим металом.

Када се говори о потери за златом најчешће се мисли на Калифорнију и Јукон мада је баш у Аустралији било највећих покрета, правих сеоба народа и разрачунавања суровијих него на Дивљем западу.

Као у САД, тако су се и у Аустралији одиграле у време златних грозница многе згоде о којима се годинама причало. У више махова случај је доносио појединцима већа богатства него године неуморног и напорног рада.

Међу срећнима почасно место заузима млади Џорџ Хаинбал из Јужне Африке који је радећи на својој фарми 1886. године пао у једну дубоку рупу и одрао нос о неки оштар камен. Пузајући се да изађе он је на месту где се налазио камен задивљен стао. Био је то прави правцати грумен злата. Тако је због једне огреботине у року од неколико недеља настало више десетина милионера. За њима се ваљала читава бујица копача злата позната као „налет Вајтвешер“. У том крају је и нађен највећи грумен злата, тежак око 70 килограма, а налазач га је у шали прозвао „Добродошао странче“.

Око 200 километара далеко од Мелбурна у Ведербурну, хиљаде копача злата се сјурило и било пријатно изненађено када су на зидовима кућа прочитали огласе:

— Моле се сви копачи злата који буше рупе у плочнику улица да их затрпавају свако поподне најдаље до 1.30“.

Чим се копа јасно је да нечега има. Одлука општинских власти је донета услед правог лудила које је било захватило грађане Ведербурна кад су сазнали да је неки Дав Батерик у дворишту своје куће пронашао тако богату златну жицу да је са својим укућанима недељама преоравао тло и никако је није могао исцрпсти.

Батерик је био стари земљорадник који је пред крај живота купио парче земље на коме је саградио кућицу. Одлучио је да око ње засади башту и почео је стрпљиво да копа. Ашов је неочекивано наишао на нешто тврдо. Грумен који је Ватерик ишчепркао из земље преобразио је последње године његовог живота. О свом открићу је испричао комшијама и ускоро су сви сем оних који нису у стању да држе ашов или пијук, почели да копају и руше. Многи су проналазили грумење које је вредело по 20.000 и 30.000 динара. Али само у почетку, а низ разочарања затим очекивао је већину трагача.

СМЕШКАЈТЕ СЕ с Вил Роџерсом...

„Дипломати и мађионичари су људи којима су цилиндри неопходно потребни“, — тврдио је хумориста Вил Роџерс у чијим је жилама текла индијанска крв. „Сви њихови трикови налазе се у цилиндрима. А они су познати свим дипломатима и мађионичарима... Дипломати, уосталом, само зато и шаљу дипломатске ноте, јер нису довољно бесрамни да би ствари могли да кажу у лице...“

Вил Роџерс, који је своју животну каријеру почео у циркусу триковима са ласом, био је најмлађи од седморо деце. Као звезда чувеног „Сигфрид Фолиса“ рекао је једном:

„Девојке у нашој ревији толико су љупке и лепе... Жалосно је и помислити на то да ће кроз 20 година све оне бити бар пет година старије...“

Кад га је једном неки радознали репортер запитао да ли међу хумористима постоји јака конкуренција, Вил Роџерс је одговорио озбиљна лица: „Само кад заседа амерички сенат!“ И додао: „Веома је једноставно бити хумориста кад читава влада ради за вас. Све што је потребно да хумориста учини јесте да — запише чињенице. Није чак потребно ни да претерује...“

Вил Роџерс се често шалио на рачун америчке праксе да се милионарима, који немају никаквог дипломатског знања, омогућује да постану амбасадори и дипломатски представници Сједињених Америчких Држава. Једном је о томе рекао:

„Европски дипломати узорно су образовани. Наши, међутим, за време изборних борби прилажу у разне партијске касе замашне своте, после избора се пробуде у Белгији, а да чак и не знају који су океан морали да преплове да би тамо стигли“.

Овај амерички хуморист увек је био спреман да сваком одговори по заслузи. За време једног свечаног банкета у Калифорнији, на који је и он био позван, дигао се заменик гувернера да би говорио уместо свог болесног претпостављеног. При томе је, неизазван, „закачио“ и Вила Роџерса.

„Било би бесмислено да ја сад правим вицеве кад је следећи говорник највећи шаљивџија. Као сви уображени глумци, он сад управо разговара са својом сусетком уместо да слуша мене и покуша да нешто научи“.

Кад је Вил Роџерс стао затим на говорницу рекао је:

„Тачно је да сам малочас разговарао с дамом крај које сам седео. Питао сам је: „Ко је тај човек што сад говори?“ Нико у мојој околини није имао ни појма. Најзад ми је један господин који је седео недалеко од врата рекао: „Можда је то гувернеров заменик!“ „Шта он ради?“ — запитао сам га. „Ништа“ — одговорио ми је. „Ваљда бар ујутру устаје?“ — питао сам даље. „Претпостављам да устаје — одговори ми човек крај врата — ако ни због чега другог а оно да пита да ли је болесном гувернеру горе и да ли ће његово место ускоро бити упражњено“.

И код читалаца новина Вил Роџерс је био веома омиљен и његов ведри стубац „Вил Роџерс каже“ појављивао се у 500 листова.

Колико је ведро умео да гледа на свакодневне проблеме живота показује и она његова примедба о саобраћајним гужвама великих америчких градова.

„Један од начина да се такве гужве избегну био би да се на улице пуштају само они аутомобили које су њихови власници у потпуности отплатили“.

„Насмејани филозоф“ убирао је успехе и у Холивуду иако је често истицао да је он друкчији од већине филмских звезда.

„Ја, наиме, још имам исту жену с којом сам стартовао“ — рекао је једном.

Вил Роџерс је изјавио једном жељу да му на погребни споменик уклешу речи:

„Збијао сам шале на рачун сваког истакнутог човека мог времена, али сам ретко наишао на човека који ми не би био драг“.

Ових дана навршава се 25 година откако је Вил Роџерс изгубио живот у једној авионској несрећи.

ПОТОМАК АСТЕКА

Овог месеца Парижани ће сваке вечери гледати у позоришту „Етоал“ праву астечку принцезу Тео Ксошил која је потомак једне од жена „последњег астечког императора Монтезуме и Педра де Алварадо, шпанског конквистадора. Тео Ксошил је једина играчица потомак краљевске астечке породице. Њен отац, мексикански генерал, у почетку је био против тога да му ћерка постане играчица, али је њена наклоност ка игри и жеља да је прикаже, победила.

Са својих двадесет партнера она сачињава мексиканску балетску трупу, која на сцени тумачи религиозне игре својих предака. Као тумач насловне улоге у „Богињи цвећа“, а и у свакој својој улози, она се појављује у оригиналним костимима и с накитом из доба када су Шпанци поробљавали Астеке.

Музика се изводи на оригиналним инструментима на каквим су још њихови преци из 15 века свирали, а чија се израда као тајна преносила само са оца на сина.

ТЕО-КСОШИЛ СЕ КРЕЋЕ УЛИЦАМА ПАРИЗА КАО ОБИЧНА ТУРИСТКИЊА ОБУЧЕНА У ШАРЕНУ ОДЕЋУ

НА СЦЕНИ, ПРИНЦЕЗА НОСИ УКРАСЕ СВОЈИХ ПРЕДАКА. ЊЕНИХ 20 ИГРАЧА ИМАЈУ 150 КОСТИМА. „БОГИЊА ЦВЕЋА“ ИЗВОДИ ИГРУ ОБОЖАВАЊА СУНЦА

УМЕСТО СЛАВНОГ ШТАПА — УДИЦА

Чарли Чаплин, некада чувени филмски комичар, носилац толиких улога, добио је, изгледа, своју последњу улогу, која му сад највише одговара: Чаплин-отац. Наместо већ познатог штапа од трске, којим се деценијама поштапао и изазивао смех милиона гледалаца, сада му је у руци опет једна трска, али са концем и удицом. У 71. години живота најмилије му је занимање риболов. Ову јесен проводи са својом бројном породицом, два сина и пет кћери, у Ирској, где лови лососе. Потонуо у велики кишни капут, са непромочивим шеширом који му пада на уши, он сатима плови чамцем по хладним и брзим ирским рекама.

Рођен у лондонском предграђу Ламбет, по коме је добила име и чувена мелодија за игру „Ламбет вок“, где живе сиромашни грађани као што су били и његови родитељи, он је увек имао узбудљив и тужан живот, чак и онда када је постао славан. Стално је тражио себе и мир. Нашао га је тек при крају живота поред Уне О'Нил-Чаплин и седморо деце, али не у Америци већ у Европи која га је примила управо када је преживљавао најтеже тренутке. Сетимо се његовог изгнанства из САД. Пошто је сувише дуго сметао многима у Америци својом наклоношћу према малим људима и због своје сатире према моћнима, проглашен је непријатељем земље, а као човек добио надимак „садиста“. Под ударцима извесних америчких кругова, пре него што ће га материјално и морално уништити, он је прешао Атлантик.

— Европа ми је повратила душу детета и мир који сам увек тражио, — каже сада спокојни Чаплин.

ОСУЂЕН НА СМРТ

Француски маршал Тирен, који је живео у 17 веку, нареди да се један војник стреља после битке зато што је украо три златника.

Кад је војник стао пред пушчане цеви, изиђе напред маршал и рече:

— Ти си права будала што си ризиковао живот због три златника!

— Ех, господине маршале — одговори војник — па ја га сваки дан стављам на коцку за 25 пара које ми исплаћује државна благајна.

После тих речи Тирен се насмејао и поништио казну.

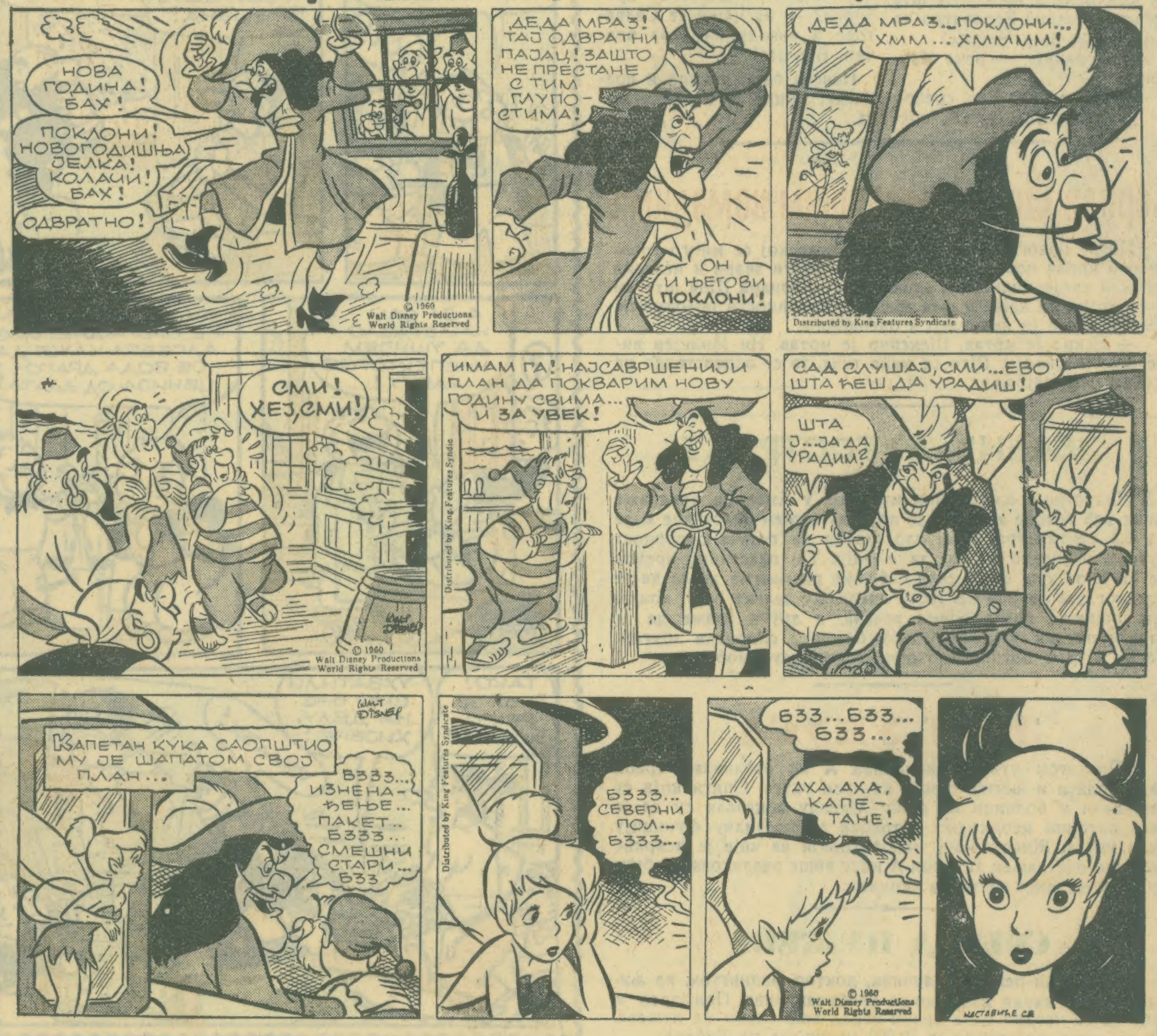
Аутомат за биоскопске улазнице

У Балтимору је недавно приказан нов аутомат за продају биоскопских улазница. То је уствари апарат који омогућава продају улазница без присуства продавца. У њему су комбиноване функције електричног идентификатора новца, аутоматског продавца улазница и електромеханичке направе за примање новца и враћање ситнине. Све то у једном јединим механизму!

Због витамина повећаће се иглои

Једна канадска научна мисија је установила да су сада Ескими бар 5 см виши од својих очева.

Ово се односи само на оне етничке групе које су редовно примале следовање бисквита спремљених на витаминској бази.

ОПАСНИ ТОВАР

У малој царинарници, на граници између САД и Мексика, водила се врло жива дискусија. Учитељ Салваторе, који је полако силазио низ брег, чуо је још из далека галаму. Стигавши пред царинарницу, он протури главу кроз отворен прозор и угледа двојицу цариника, Нансена и Гомеза, како се бучно расправљају.

Угледавши га, Нансен чисто обрадован узвикну:

— Уђите, сењор, за један час, да у вашем друштву расправимо једну ствар — и обративши се другом цаpинику упита:

— Слажете ли се са мном, колега?

Мексиканац, узаног тамнопутог лица, пристаде са уздахом олакшања. Салваторе уђе и стаде крај писаћег стола:

— Какав је ваш проблем, пријатељи? — упита их на енглеском.

— Обавештени смо — поче Нансен — да је Паоло Перез, који скупља и продаје змије отровнице...

— Обавештени смо — прекиде га Гомез — да је тај Перез опасан кријумчар!

Салваторе је посматрао пажљиво своје ципеле и рекао:

— Не могу да се сетим да ли познајем тог Переза, али чини ми се да су пре много година његова деца долазила код мене у школу. А шта он кријумчари? Вероватно понекад коју боцу ракије?

— Не ракију — рече Нансен.

— Ни мексиканско сребро — упаде Гомез. — Он преноси наркотике! Опијум и хероин!

— Није могућно! — изненади се стари учитељ — а ипак можда то није тачно? Да нисте погрешно обавештени?

— Ова информација је сигурно тачна — одговорише оба цариника. — Тај је човек вешт и препреден. Сваке среде долази са сандуцима пуним змија отровница: звечаркама, мокасинкама и корaљкама, отровним као сам пакао! Те змије преноси преко границе Џефу Монктону, апотекару, а овај их продаје даље неком институту за производњу серума. Препиремо се сада, учитељу, око тога ко ће од нас да прегледа тај отровни товар! Уверени смо да са њим сваки пут прође неколико унци хероина или која фунта опијума.

Гомез погледа на сат и рече:

— Управо сте дошли као поручени. Данас је његов дан, тек што није стигао. А проблем о коме смо малопре расправљали је у томе ко ће да прегледа товар јер је Нансен човек слабог здравља, а ја ожењен, хранитељ двоје деце...

— Али господо, чему препирка? — насмеши се Салваторе и извади из џепа новчић. Бацајте!

Нансен баци новчић и пребледе. Коцка је пала на њега.

Управо у том часу приближавала се мосту добро позната прилика: Мексиканац, под великим сомбрером, који је на узици водио поспану мазгу. На леђима животиње били су сандуци са избушеним рупама за ваздух, а изнутра је допирало шушкање, сиктање и ваљање змијских тела.

Мексиканац је стајао као одсутан и незаинтересован док се Нансен припремао за преглед. Навукао је дебеле гумене чизме и рукавице и донео велику кофу у коју је требало истрести змије, да би прегледао сандук. Велике грашке зноја избијале су му по челу, кад је заједно са сандуцима и змијама пошао у споредну просторију. Гомез затвори пажљиво врата за њим.

Док су чекали да се Нансен врати Салваторе је нетремице посматрао продавца змија.

— Паоло, да ли ме познаjеш? — упита најзад.

— Како да не, учитељу, моја два сина били су твоји ђаци. Сад су већ људи и имају своје породице.

У том се на вратима појави Нансен са сандуцима змија и узвикну љутито:

— Ништа! Нисам ништа нашао! — и одмах поче да пипа одело Мексиканца.

— И овде нема ничега! Преварили су нас! Можеш ићи, пронто!

Мексиканац равнодушно узе сандуке и пође према вратима.

— Један час — задржа га учитељ, приђе Паолу Перезу и скиде му брзим покретом велики сомбреро. Пруживши шешир Гомезу рече:

— Прегледајте ово!

•

— Откуд сте знали да човек крије дроге у шеширу? — упиташе доцније оба службеника Салватора.

— Код нас је обичај да људи поздрављају учитеља скидањем шешира. Паоло је знао да сам ја учитељ, али шешир није скинуо...

СПАСЕН ПУКИМ СЛУЧАЈЕМ

Некад „обешен", данас стално насмејан Сим Касел ужива у свом ордену Легије части. Посетиоци Париза могу га видети у његовој радњи на Булевару Севастопољ како продаје радиоапарате. Увек је веселог погледа који као да казује свакоме „лепо је живети". Иначе он се може лако препознати по својим особеним знацима: има спљоштен нос као боксер, што му је успомена из прве младости, а средњи прст на левој руци му недостаје.

У име бокса спасите ме...

Спљоштен нос спасао је Сим Каселу живот.

— Било је то једног децембарског јутра 1944. године — прича он о томе догађају — Изведен сам пред све интернирце логора у Аушвицу. Пет вешала за нас петорицу било је већ спремно. Небо тешко као олово надвило се над нама. Петорица људи је требало да умре, међу њима и ја, због покушаја бекства из логора.

Све је ишло брзо. Осетих страшан бол кад ми омча стеже врат. Имао сам утисак да ми крв тече из носа. Не знам да ли сам пре тога узвикнуо: Живела Француска или нешто друго. Не знам ни колико је времена прошло до момента кад сам се пробудио у једној тамници.

Чувар који се ту нашао рече ми:

— Прекинуло се уже. А исти човек се не веша два пута.

Али тамничар прекиде знак наде који ми се јави:

— Не надај се ничем добром. Добићеш метак у чело.

После ових речи он оде. Када се убрзо затим опет појавио ја сам се већ био потпуно прибрао. У њему сам на једном препознао Јакоба који је био тренер Макса Шмелинга.

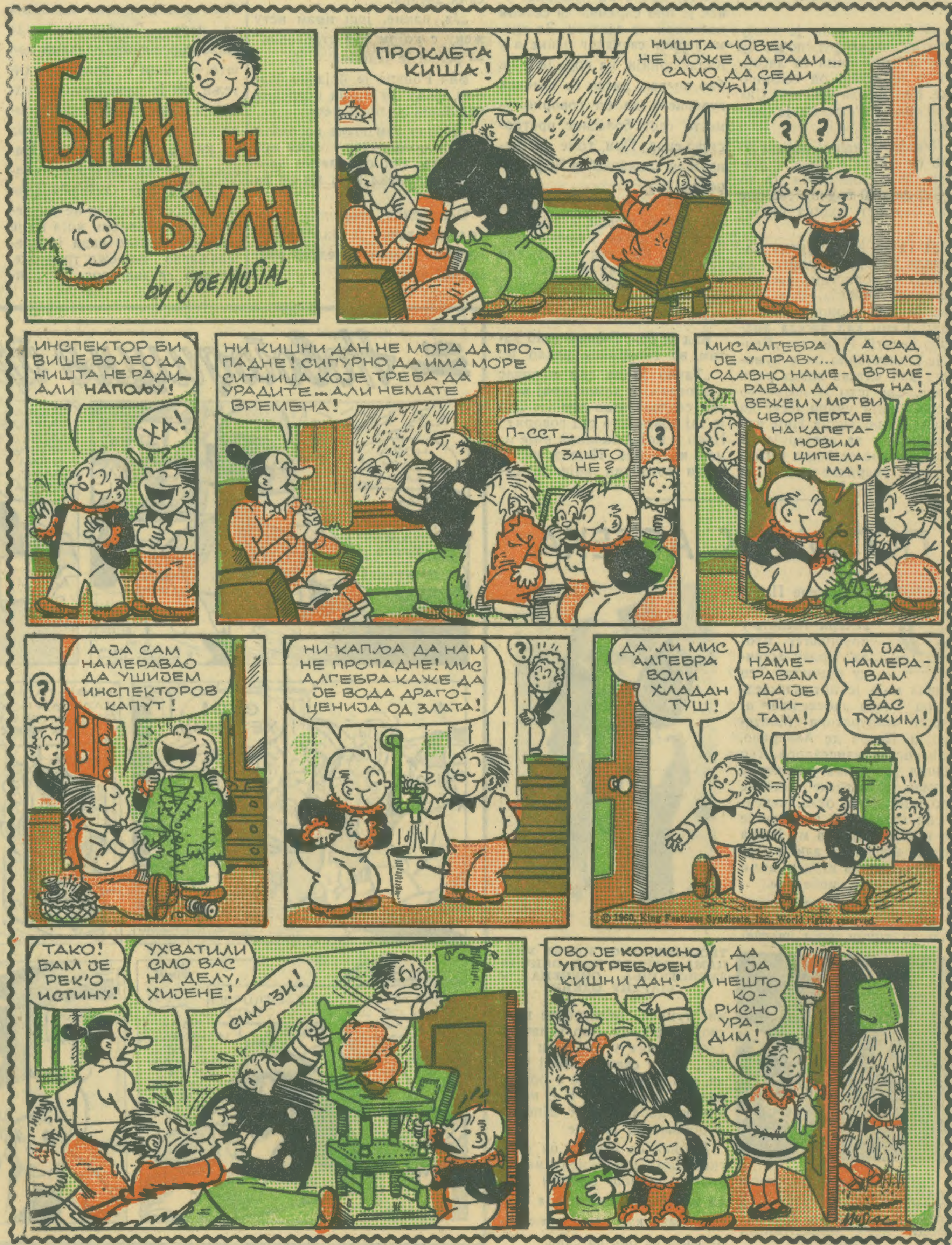
— Па ми смо браћа. Погледај мој нос — узвикнух. — Преклињем те у име бокса да ме спасеш.

Видео сам да му није било лако али после извесног времена оклевања, он ми рече:

— Ноћас ћу отворити врата. За све у логору бићеш мртав. Оставићеш ми одело с твојим бројем, а ја ћу ти дати друго. После тога ти ћеш се већ снаћи.

Остављен сам себи, без исправа, бежећи и од другова и од чувара попех се на таван једне бараке. На њему сам, чучећи, сачекивао време да командоси оду с посла и силазио да бих украо нешто хране.

Не верујем да бих издржао дуже од 18 дана после „вешала", да интернирци нису тада кренули у Маутхаузен. Руси су у то време напредовали према Пољској. Тек кад сам се придружио једном одреду био сам сигуран да сам се одатле избавио.

Бернар Шо о позоришним комадима

После првог светског рата у Енглеској се много говорило о кризи позоришта. Пошто су многи звани и незвани изрекли своје мишљење, запитали су Бернара Шоа шта он има о томе да каже и шта мисли о будућности позоришта. Велики писац се замислио и одговорио:

— Есхил је мртав. Шекспир је мртав. Ни Молијер више није у животу. Што се мене тиче, ја се здравствено не осећам баш најбоље.

ЗЕЛЕНЕ АУТОСТРАДЕ

Индустрија пластичних материја у Америци предлаже да се већ готове аутостраде превуку слојем пластичне масе од 2,5 сантиметра. Овај слој треба да појача отпорност путева, а уједно да им да и боју. Тај пластичан премаз не би био скуп, па се сада озбиљно размишља да ли да се предлог усвоји или не. Неки предлажу зелену боју, пошто она највише прија очима возача, а други траже да се главни путеви обележе једном бојом, а споредни другом. То би уједно потпомогло оријентацију аутомобилиста.

ЗБОГ УКУСА

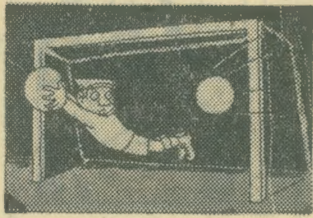
Познатом утицају витамина А на организам треба сада додати и његов утицај на чуло укуса. Опити који су извршени у болници на Лонг Ајленду показали су да је овај витамин неопходно потребан за правилну функцију чула укуса. Животиње у лабораторији из чије је исхране потпуно одстрањен витамин А нису више разликовале обичну воду од јаког раствора кинина.

СОК ОД ПУЖЕВА

Лондонски лекар и научник, доктор Билингтон, из љубави према науци извршио је необичан опит. Приморао је себе да се четири дана храни искључиво соком од пужева. За тај опит жртвовано је 10.000 мекушаца из Либана.

Да ли знате?

ТРИ ЛОПТЕ УМЕСТО ЈЕДНЕ

На последњем конгресу за спортску медицину у Евијану, у Француској, доктор Пердријел је држао реферат у коме је објаснио да се известан број изгубљених фудбалских утакмица може приписати искључиво томе што су игране ноћу па су се лоше одбијали светлосни зраци рефлектора.

— Одблесак светлости — каже доктор Пердријел, није одасвуд исти. Лопта често долази са мање осветљених страна, из помрчине, што јако утиче на процењивање правца и брзине лета. Затим, поред беле светлости, коју упућује светлосни извор, долазе и ултраљубичасти зраци који муте поглед и ометају правилно процењивање. Због свега тога, често изгледа да лопта лети цик-цак а некипут се чини да их је три уместо једне.

НЕЗАВИСНОСТ КАРАКТЕРА И СУПА

Познато је да има деце која су, упркос добром здрављу, мрљава на јелу и уколико их више нуде све више одбијају да једу. Лекари су утврдили да у већини случајева дете одбија храну услед наваљивања сувише ауторитативне мајке и да таква одбијања уствари представљају детињи отпор и протест против претераног заштитничког става родитеља који му на тај начин убија независност карактера.

Шта треба радити у таквом случају? Познати амерички дечји лекар, доктор Смит, предлаже да се такво дете остави да само једе. Никад се не треба плашити да ће, препуштено себи, „умрети" од глади.

„Већ у првим месецима, саветује он, научите дете да стави руку на боцу са цуцлом и на кашичицу. После кратког времена оно ће се научити да се само њима служи, истина са више или мање флека по хаљиницама али зато неће бити непријатних сцена. Дете од једне године треба да уме само да се храни. Мајка ће увек бити присутна, али ван домашаја детињег погледа".

Ово може изгледати чудновато, али је медицински потпуно утврђено да се будући човек навикава на независност још док га учимо да једе супу.

»СУНЧАНИ« АУТОМОБИЛ

Од 1876. године, када су Адамс и Дејн конструисали прву батерију која Сунчеве зраке претвара у корисну енергију, протекло је доста времена, али је и наука за то време напредовала. Од сасвим мале снаге добила се прилична енергија која се користи у различите сврхе. А недавно је амерички физичар Чарлс Ескофери приказао први аутомобил који покреће снага Сунчевих зрака. Да би на очигледан начин показао колико је техника отишла напред, физичар Ескофери је намерно поставио таблу са ћелијама за пријем сунчане енергије на један старомодни аутомобил, израђен 1912. године.

Брзина сунчаног аутомобила је засад мала. Потребно је да се батерије пуне 50 часова да би кола могла да се крећу три сата брзином од 32 километра на час. Кажемо да је то мала брзина, али ко нам гарантује да људи, засићени вртоглавицом савременог живота, неће пожелети да се ова брзина никад не повећа.

КАРФИОЛ У ПРАХУ

Повртари из Бретање спадају међу најбоље стручњаке те врсте у Француској. Прошлог лета они су позвали на саветовање неколицину италијанских инжењера који су им препоручивали подизање сушница за поврће како би боље сачували непродате вишкове. Ево шта о томе пише бретонски лист „Телеграм".

„Систем сушења поврћа састоји се у следећем. Од неке врсте се прво начини каша, која се преноси у поткровље торња 75 метара високог и одатле се пушта да пада. За то време каша пролази кроз топле ваздушне струје које из ње извлаче сву влагу. Температура ваздуха износи између 30 и 40 степени. При дну каша се претвара у прах у коме су остали сви витамини. На тај начин од 100 тона кромпира добија се 15 тона кромпировог праха, а од 100 тона карфиола 8 тона праха".

ПЕЋИНСКИ ХИРУРЗИ

Недавно су у музеју Харвардског универзитета у САД изложене две занимљиве лобање на којима се виде јасни трагови операција извршених пре 2400 година. Лобање су припадале двојици перуанских Индијанаца из шестог века пре наше ере. Зарези по казују неустрашивост и способност пећинских хирурга који су још у оно време имали искуство из трепанације.

Према мишљењу америчких

антрополога и хирурга, који су проучили нађене лобање, на сваке две операције могло се очекивати да ће једна сигурно успети.

ПРВИ И ПОСЛЕДЊИ

Године 1894. израђени су први серијски аутомобили. То се догодило у Кокому, у држави Индијана. Конструктор се звао Елвуд Хејнис, а назив марке био је „Олдсмобил".

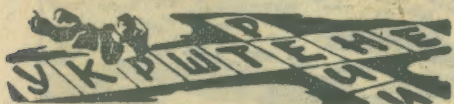
Први електрични аутомобил конструисао је Вилијем Морисон и на њему је он први прошао ове године улицама Чикага.

Алергија на наранџу

Један њујоршки лекар, доктор Бендерски, приказао је пре месец дана једног болесника који добија нападе кашља и гушења кад год прогута сок или комад од наранџе. Ово је први случај у свету да некоме шкоди оно што свима користи.

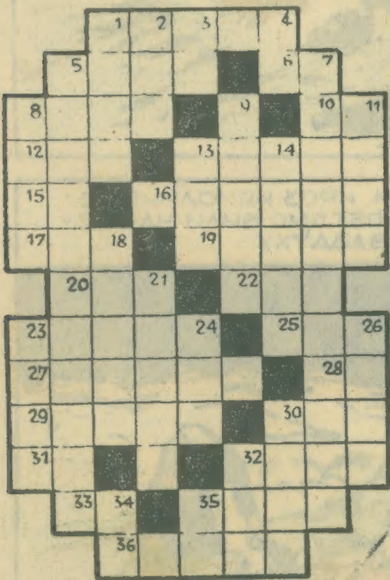
Рекорд једног добошара

Француски добошар Реј ди Вал поставио је рекорд своје врсте. Ударао је у добош сто часова, један минут и 15 секунди без престанка. Коме треба пре да се честита, добошару или такмичарској комисији која га је слушала?

Водоравно: 1) место на Јадрану; 5) страно мушко име; 6) врста першуна; 8) месец у години; 10) апострофирана свеза; 12) позади; 13) део трамваја; 15) два слова; 16) становник највећег полуострва; 17) телефонски позив; 19) излетиште код Загреба; 20) енглеска племићка титула; 22) река у Швајцарској; 23) починак; 25) припадник једног огранка старих Словена; 27) јак; 28) страно мушко име; 29) врста источно-индијске тканине; 30) град у Француској; 31) самогласник и сугласник; 32) локва; 33) првак; 35) народна игра; 36) предсобље.

Усправно: 1) део чизме; 2) друм; 3) два иста сугласника; 4) показна заменица; 5) дописница са сликом неког места; 7) највиши врх у Африци; 8) експлозивно оружје; 9) вешерка; 11) младунче једне шумске животиње; 13) чокот винове лозе; 14) музичка драма; 18) део намештаја; 21) радник крај пећи; 23) промене на кожи које настају код неких болести; 24) стара српска престоница; 26) мера за тежину; 30) град у Француској; 32) рудник у Србији; 34) предлог; 35) иницијали нашег комедиографа („Избирачица").

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Самос; 5) чело; 6) на; 8) „Рено"; 10) Ур; 12) оро; 13) гроги; 15) мн; 16) Трисул; 17) бич; 19) Одеса; 20) шок; 22) алт; 23) Ревал; 25) Еша; 27) иверак; 28) ел; 29) Псков; 30) Ана; 31) ск; 32) крос; 33) пр; 35) пита; 36) „Норма".

Усправно: 1) сено; 2) ало; 3) мо; 4) сн; 5) Чернишевски; 7) Аугуст Шеноа; 8) ромб; 9) Фрида; 11) Рила; 13) гро; 14) оселе; 18) човак; 21) Карол (Луис); 23) рипс; 24) лав; 26) алас; 30) Арта; 32) ким; 34) рн; 35) пр.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЛОПТАЊЕ С МОТКАМА

Једна већа рупа у земљи је лежиште за лопту. Около њега на два-три корака ископане су мање рупе. Сваки играч има по један штап од око једног метра дужине. Лопта лежи у рупи а сви играчи држе врхове својих штапова у њој. Пошто трипут промарширају у круг сви одједном извлаче своје штапове из рупе, при чему ће и лопта искочити. Сваки покушава да својим штапом утера лопту у једну од малих рупа, али треба да погоди своју. У томе га спречавају други јер желе да и они то постигну. Ако се лопта утера у туђу рупу онда њен прави поседник почиње да тера лопту. Кад се лопта нађе у великој рупи игра се завршава.

Проналажење лонца

У средину круга који направе играчи, постави се један лонац. Ћорава бака добије један штап којим треба да напипа лонац али је претходно неколико пута окрените да изгуби оријентацију. Кад пронађе лонац има права да из њега узме слаткиш, који се у њему налази, а дотле је сви играчи у кругу подстичу, наравно погрешно, да га нађе.

Борбо на слепо

Две групе играча везаних очију — са две стране игралишта — треба да појуре једна према другој. Сваки од играча мора да има траку на рукаву коју му противник у пролазу треба да откине. Онај ко је изгуби, одвезује очи и одваја се као заробљеник. После уговореног времена судија викне: „Станите!". Група која је више заробила добија игру.

Игра са шибицама

Сваки играч а може да их има два или више добија по четири шибице. У десну руку сваки узима колико хоће дрваца (од 0—4) и стиснуту песницу ставља на сто. Кад су све песнице на столу, онда сваки погађа колико шибица има укупно у шакама на столу. Ко то погоди, или бар најближи збир, добио је игру.

Трипут узастопце

Можда вам се чини сасвим лако да једну лопту баците кроз обруч али је зато теже да то учините три пута узастопце.

Узмите један обруч и причврстите га за наслон кухињске столице, па је окрените према вама.

Уместо лопте спремите врећицу напуњену пасуљем. Ставите на обележену линију удаљену три метра од столице и покушајте да кроз обруч пробаците вашу „лопту". Сваки играч има права на пет узастопних покушаја и бележи онолико поена колико је пута успео. Ако пробаци три пута добија три поена; ако успе четири пута, добија четири поена.

Ко први постигне 25 поена добија партију.

СИЛУЕТЕ

За ово вам је потребно: један комад пакпапира, ексерчићи, једна црна писаљка и једна лампа.

Узмите један комад белог пакпапира и ексерчићима га добро учврстите за зид. Затим нека један од ваших другова стане испред њега тако да се профил тачно оцртава на папиру. Мало испред поставите једну лампу да би сенка била оштрија. Писаљком вуците по контурама сенке. Скините папир са зида и попуните цртеж црнилом, или ако сте вештији уцртајте очи и косу.

...енглески композитор Стивен Стораче (1763—1796) компоновао је оперу „Опсада Београда" чија се радња одиграва у Београду. Опера је била изведена с великим успехом у Лондону 1793. године.

...први редовни поштански саобраћај на Јадранском мору успостављен је 1625. године. Млечани су ову дужност поверили одважним и вештим поморцима из Прчња у Боки Которској.

...Славни италијански шаховски мајстор из 16 века Па-

оло Бои (1528—1598) морао је да игра шах с португалским краљем Себастијаном клечећи на једној нози. Да би се показао милостив према мајстору, краљ му је дозвољавао да с времена на време промени колено.

...завесе од вештачке магле први пут су биле употребљене на мору у почетку првог светског рата.

...децембар је најоблачнији месец у Београду.

...полуострво Катхиавар, у Индији, једино је место у Азији где има лавова. Рачуна се да их на Катхиавару има око две и по хиљаде.

... сматра се да у Аустралији има преко 3 милијарде дивљих зечева.

... организам показује већу но иначе склоност ка дужем и обилнијем крварењу у време пуног месеца.

...реч „керамика" потиче од грчке речи „керамеја" која

значи „лончарство", тј. вештина израде предмета од глине.

НЕЋЕ МОЋИ ДА СПАВА ПОСЛЕ РУЧКА

Пера Ждера се протеже и каже Шиљи:

— Е, грдно ми је жао што данас нећу моћи да спавам после ручка.

— Зашто? Ваљда имаш нека хитна посла.

— Не, него немам пара да платим ручак.

ДВА МАЊЕ ДВА

Учитељ пита Рају:

— Колико је два мање два?

— Један, — одговорио је Раја.

— Пази, Рајо. Кад имаш у џепу два парчета колача па извучеш најпре један, а потом други колач, шта ти онда остаје у џепу?

— Мрве, господине учитељу.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Ко су били Трибали?

Од чега је саграђен мост код Вишеграда?

Ко је спевао песму „Падајте, браћо!"...

ОДГОВОР:

ТРИБАЛИ су били велико и моћно племе у североисточној Србији, у 4. веку пре наше ере. У рим-

ско доба изгубили су сасвим значај. Неки византиски писци звали су Србе Трибалима.

МОСТ КОД ВИШЕГРАДА, чувени Соколовићев мост, саграђен је од жућкастог порозног камена сиге, кога има у горњем току Дрине, а тако исто и у околини Бајине Баште. Од истог камена саграђен је и мали Соколовићев мост код Жепе, као и неки храмови.

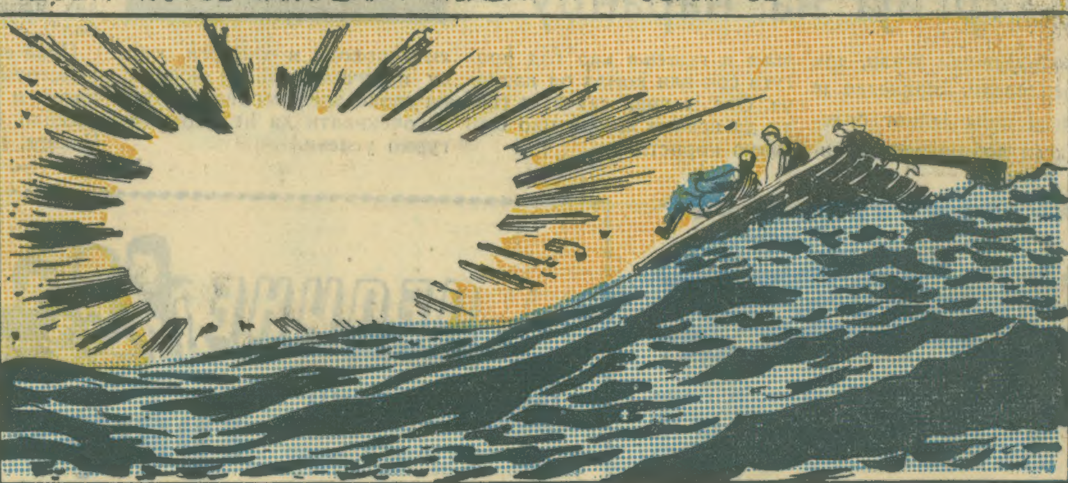
ПОЗНАТУ ПАТРИОТСКУ ПЕСМУ „Падајте браћо!", чија прва строфа гласи:

„Падајте, браћо! Плин'те у крви!
Остав'те села, нек' гори плам!
Бацајте сами у огањ децу!
Стресите са себе ропство и срам."

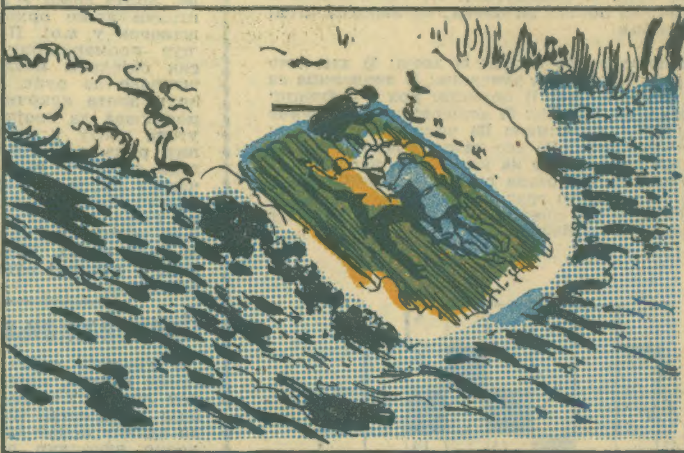
спевао је Ђура Јакшић 1862. године када је Омер паша ударио на Црну Гору и на суседна херцеговачка племена. Песник даје израза своме болу што Србија у том тренутку није била у могућности да притекне у помоћ поробљеној браћи.

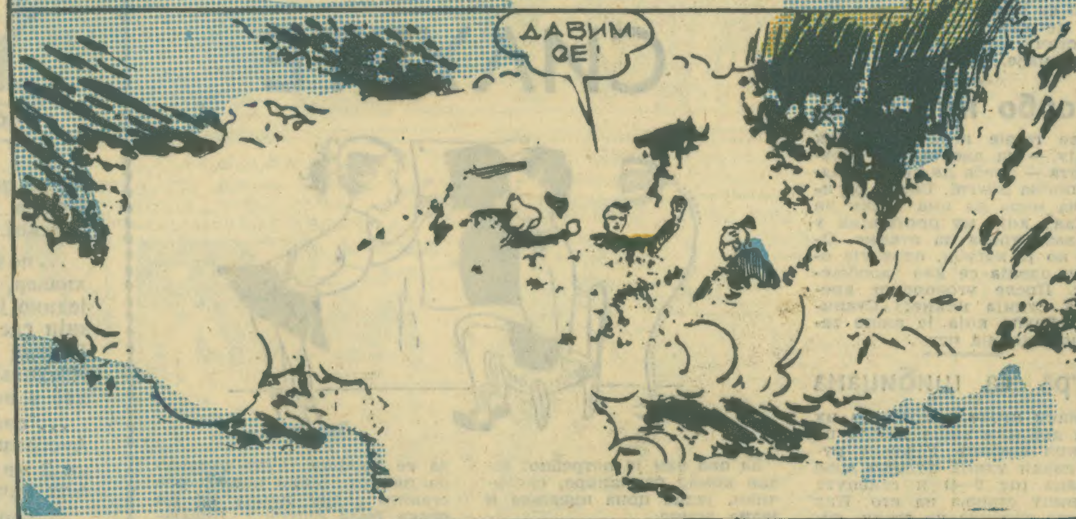
ПУТОВАЊЕ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

по ЖИЛУ ВЕРНУ

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће Београд Македонска 31 Текући рачун број 101-707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900 полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200. полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.